

Slovenski dom

Štev. 67

V Ljubljani, v sredo, 24. marca 1943-XXI

Leto VIII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje (italijanske in tuje)
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in oprema: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provincia italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Nadaljujejo se ostri boji na tuniškem bojišču

**Močni nastopi letalstva na bojišču
v Tuniziji****20 nasprotnikovih letal uničenih**

Včeraj so potekali hudi boji na tunizij-
skem vojnem področju, zlasti na sred-
njem in južnem bojišču. Osnovno letalstvo je iz-
sledilo ter toklo zbirališča nasprotnikovih
oklepnih vozil.

Dvanajst nasprotnikovih letal so uničili
nemški lovci, druga tri so treščila v plamenih
na tla, ko so jih zadele obrambne baterije.

Tri naša letala se niso vrnila v oporišče.
V noči na 22. marec so nasprotnikova le-
tala metala bombe na Napoli in okolice, ne
da bi bila povzročila kaj žrtev. Včeraj popol-
dne je kakih 20 ameriških štirimotornikov
priletelo nad Palermo. Mnogo mestnih po-
slopij je bilo podrtih ali poškodovanih. Dozdaj
ugotovljene izgube med civilnim prebivalstvom
znašajo 38 mrtvih ter 184 ranjenih. Vedenje
prebivalstva je bilo vzgledno. Po zaslugi proti-
letalskega topništva ter italijansko-nemškega
letalstva je 5 nasprotnikovih štirimotornih letal
treščilo v morje.

Pregled velikih nemških uspehov pri Orlu

**Sovjeti so tu v 8 tednih izgubili 150.000 vojakov, 10.594 ujetnikov in
1061 oklepnikov ter 485 topov - Nemške čete napredujejo proti Kursku
Hudi boji v južni in srednji Tuniziji**

Hitlerjev glavni stan, 24. marca. Nemško
vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole
uradno vojno poročilo:

Nemški napad zapadno od Kurska prid-
biva kljub težkim ozemeljskim razmeram in
trdovratnemu sovjetskemu odporu nove kraje.

Južno od Ladoškega jezera so se zrušili v
ogorčenih borbah ponovni sovjetski napadi.

Z vse ostale, trdno povezane vzhodne fron-
te poročajo samo o bojnem delovanju krajev-
nega pomena.

Velik sovjetski napad, ki se je začel v ja-
nuarju letos s severa in juga zaradi obkolitve
na prostoru pri Orlu, se je razbil ob odloč-
nem odporu nemških čet. V 8 tednih težkih
bojev v tej zimski bitki pri Orlu so sovjetske
čete izgubile 10.594 ujetnikov in nad 150.000
padlih in ranjenih. Razen tega je bilo zaple-

njenih ali uničenih 1061 oklepnikov, 485 to-
pov in nešteto drugega orožja vseh vrst.

V južni in srednji Tuniziji se nadaljujejo
siloviti boji. Protinapadi nemških čet so vrgli
nasprotnika na nekaterih mestih nazaj. Na dru-
gih odsekih bojišča so nemško-italijanski od-
delki ob podpori letalstva v hudih obrambnih
bojih.

Nad Sredozemljem je bilo sestreljenih 15
nasprotnikovih letal. Pogrešajo tri lastna letala.

Angliški bombniki so včeraj iz velike vi-
šine napadli severno nemško obalno ozemlje.
Prebivalstvo, predvsem v Wilhelmshavenu, je
imelo izgube. Lovci in protiletalsko topništvo
so sestrelili 5 bombnikov.

Nemška težka bojna letala so bombardir-
ala preteklo noč ladjedelnice in preskrboval-
no luko v Hullu na angleški vzhodni obali.

Drugi zvezek Ducejevega »Adrijskega zbornika«

Rim, 24. marca. 6. Izšel je drugi zvezek Du-
cejevega »Adrijskega zbornika«. Prvi zvezek
obsega spise in govore, ki se nanašajo na čas od
neutralskega pa do Pave, drugi zvezek pa obsega
doba od Pave pa do zmage. Gre za okrog
100 člankov in govorov, ki se niso bili izdani, pa
so pomembni zato, ker razkazujejo najdramatič-
nejšo in najslavnejšo misel zmagovite vojne. V
svojem razpravljanju o narodnih potrebah Duce
ni izgubil izpred oči Francije, Anglije in Ameri-
ke, ki so v tej knjigi prikazane v pravi luči,
namreč kot nasprotnice Italije in zavržale vojne
in zmage. Od decembra 1917 nastopa Mussolini
proti Franciji, ki je odrekala Italiji priznanje
njenih pravic do Adrija. Januarja 1918 odgovarja
prvič Wilsonovi poslanici, ki naj bi tudi Italiji po
vseh neizmernih krvavih žrtvah pripravila pri-
slovnično skledo leče. Wilsonu in Lloyd Geor-

geu kakor tudi masonski in demokratski Franciji
je Mussolini odločno odgovoril: Ne! Njegove be-
sedne so prvo znamenje za prelom z imenovanimi
zavezniki, prvo očitno znamenje o zavrženosti in
anglosaški lažnivosti, ki se je tedaj privikrat po-
kazala in je pozneje dovela do izdajstva v Ver-
saillesu. Pod temi vidiki prinaša drugi zvezek
važen prispevek k poznavanju zadnje svetovne
vojne, posebno pa za poznanje protitalijanskega
stališča Francije, Anglije in Združenih držav. Je
tudi donesek k ugotovitvi odločilnega prispevka
za sedanjo italijansko zgodovino. Mnoge stvari,
ki jih prej nismo vedeli, prihajajo v teh Mussoli-
nijevih zatrditvah sedaj do popolnega izraza. Vse
te spise je skrbno zbral in uredil Edvard Susmel.
V skrbno izdelani opremi je knjigo izdala znana
založnica Ulrico Hoepli.

Senzacija o vstaji v francoski Savoiji splahnela

Zeneva, 24. marca. s. Kakor je znano, ves
hrušč in trušč, ki sta ga uprizorila angleški tisk
in radio glede upora v Savoiji, zdaj že pojenju-
je in zavzema že brezpomemben obseg. Upor-
nikov, ki so se v skupinah oddaljili, da jih ne
bi poslali v Nemčijo delati, je bilo vsega sku-
paj 4500, od katerih jih je bilo kakih deset
oboroženih s lovskimi puškami. Od njih se
jih je 300 prostovoljno vdalo francoski mobilni
gardii, ki je prihitela na kraj. Ostali so tudi na
tem, da se vdao. Italijanskim vojaškim posad-
kam ni bilo treba poseči vmes, ker je ta ba-
lonček iz milnice pihnilo francosko orožništvo.

Poskus prezgodnjega vdora v Evropo samomor za zaveznike

Buenos Aires, 24. marca. s. »New York Ti-
mes« prinaša članek, ki ga je napisal britanski
general Douglas Browning o vprašanju zavez-
niškega vdora v Evropo. Bil bi to poskus sa-
momora, — piše navedeni general — če bi tve-
gali izkrcanje, ne da bi bili gospodarji morja
in neba in ne da bi zbrali večje število trgov-
skih in vojnih ladij. Spomniti se moramo, da
je bilo treba okrog 500 prevoznih in 350 vojnih
ladij, če smo hoteli prepeljati v Severno Afri-
ko ekspedicijski zbor. Naše ladijske spremljave
bodo morale ubirati pot okrog rtiča Dobre na-
de, medtem ko bo treba postaviti v službo še
druge, da bi oskrbeli vojsko v Severni Afriki.
Toda ladje še niso pripravljene. Živimo od
glavnice. Prve obresti našega nastopa v Sever-
ni Afriki bo predstavljala prva ladja, ki bo
lahko čisto varno plula skozi Sicilski preliv.
Clankar potem piše, da so zavezniške sile
leta 1918 štete 207 divizij, ki so živele od tega,
kar so jim dobavili Francozi, danes pa Fran-
cija umira od lakote.

»Uradno poročilo o nasprotnikovih bedastostih«

Rim, 24. marca. s. Včerajšnje uradno po-
ročilo o sovražnikovih bedastostih pravi:

Radio New York: Na Siciliji je bila za-
žgana vila, v kateri je stanoval nemški general
Kesselring, poveljnik osovinskih letalskih sil na
Sredozemlju. Na istem področju je bilo precej
nemških vojakov in častnikov ranjenih in ubi-
tih pri spopadih in iz zasede. Pred nedavnim
so nemški vojniki v svoji kratkovidnosti začeli
streljati sicilske ribiče, ki so se vračali v pri-
stanišče z majhno ribiško ladjo, ker so mi-
slili, da se bliža vdorno brodovje.

Ameriško javno mnenje naspro- tuje predlogom o izročitvi evrop- skih malih narodov Sovjetom

Buenos Aires, 24. marca. s. V svojem uvod-
niku piše list »New York Times«: Ameriško ja-
vno mnenje ne bi ugodno sprejelo prav nobe-
nega predloga, ki bi po nem morali žrtvovati
male evropske narode, da bi si Amerika pri-
borila zaupanje in sodelovanje z Rusijo. Mali
evropski narodi niso stopili v vojno proti Hit-
lerju, da bi jih potem prepustili sovjetskemu
jarmu. Če bi bili narodi prisiljeni izbirati, po-
tem bi se prav gotovo prej odločili za Hitlerja
kakor za Stalina. Edini način, s katerim jih
vzpodbodemo za odpor proti nacizmu, je, da
jim damo poročila, da ne bodo nikdar prisilje-
ni do takšnega izbora. List nato pristavlja:
Tudi poskus zadovoljiti Rusijo bi bil mnogo
težji kakor pa zadovoljitev Hitlerja. Načelna
zadovoljitev bi preikone ne povzročila nič dru-
gega, kakor pa povečala poželjen zadovoljenje
in bi sprožila podobne pohlepe tudi po ozem-
ljih, kjer bi to najmanj pričakovali.

Slovesnosti ob 24 letnici ustanovitve bojnih fašijev

Rim, 24. marca. s. 24 letnico ustanovitve
bojnih fašijev so po vsej Italiji prav slovesno
obhajali. Slovesnosti so se razvijale z resnostjo
vojnege časa. V vseh središčih so pomembni
zgodovinski dan prikazali tovariši, ki so jih
za to določili zvezni tajniki. Od 8 jutraj pa
do 8 zvečer so GILovi mladci imeli častno
stražo pred spomeniki. Proslava so se udeležili
ranjenci in družinski člani padlih in bojevn-
ikov. Povsod je prišlo do navdušenih manife-
stacij, ki so potrdile neomajno voljo italijan-
skega naroda, da se bo boril do končne zmage.

V Rimu so imeli slovesno proslavo v gle-
dališču Adriana, kjer so se zbrali vladni in
strankini veljaki ter odličniki. Prišli so tudi
španski poslaniki pri Kvirinalu in številni za-
stopniki narodnega socializma, nadalje ministri,
podtajniki, senatorji, državni svetniki, akade-
miki, poveljnik armadnega zbora, ki je zastopal
načelnika generalnega štaba, vrhovni poveljnik
kr. karabinierjev, vrhovni poveljnik prostovoljs-
ke milice, namestnik vrhovnega poveljnika
GILa, guverner, prefekt, zvezni tajnik in mno-
gi drugi oblastniki in uradniki raznih ministr-
stev. Spredaj so stale razporejene vrste GILo-
vih mladcev, GUFa in vojaških zastopnikov.
Visoko ob stenah so visele zastavice, posvečene
mučenikom, nad odrom pa se je v treznem
rimskem duhu odražala podoba ponosnega vo-
ditelja. V ozadiju so stali v vrstah sansepol-

cristi, ki se mudijo v Rimu. Po častnem pozdra-
vu škrlatni zastavi zvezne in društva pohabljen-
cev in ranjenec revoliucije so v gledališču za-
peli Giovinezzo, na kar je uradni govornik san-
sepolcrist Dante Dini, ki sta mu stala ob stra-
ni podtajnika stranke Farnesi in Scorza, po po-
zdravu Duceju govoril o ustanovitvi bojnih
fašijev.

Naglo in umno je razčlenil zgodovinsko po-
membnost proslave ter povzdignil veljavo juna-
ških manjšin, ki jih je navdihnil Mussolinijev
plamen, da so prežele ves italijanski narod z
ognjem vere in zvestobe. Danto Dini je nato go-
voril o bistvu revoliucije in njenem zgodovinskem
pomenu in po pojasnitvi Ducejevega nauka ome-
nil še važnost nastanka Hitlerjevega pokreta. Po-
tem je našteval Mussolinijeve nesmrtnne ustvari-
te na vseh poljih. »Naši vojakci,« je govornik po-
udaril, »se pod fašističnim navdihom bojujejo
proti vsemu zlatu na svetu in proti železu vseh
rudnikov na svetu ter bodo zmagači.« Govor je
zaključil s pozivom mladini, ki hrani bodočnost
domovine. »Bog naj polaga na usta Italijanom
pesem zore!« je vzkliknil ob koncu. Po vzklika-
nju Duceju so ponovno zapeli Giovinezzo.

V Milanu so pred spomenikom padlih dvig-
nili zastavo prvega fašija ob navzočnosti ekvadri-
stov, črnih straž in zastopnikov vojske ter Gila.
Pred zgodovinskim »Covome« so imeli častno stra-
žo in ves dan so ljudje romali k hiši fašijev. —
Odličniki in oblastniki so izkazali čast junaškim
žrtvam revoliucije, ki se jim je pridružil še pod-
tajnik ministrskega sveta. V spremstvu prefekta
in tajnika je obiskal »Covome«. Popoldne so imeli
slovesno proslavo v gledališču Odeon. Tu so bili
prefekt, tajnik, poveljniki obrambe vojaške cone
in mnogi drugi odličniki, nemški zastopniki ter
sansepolcristi. Po pozdravu Duceju je Amilcare
Rossi govoril o zgodovinski, socialni in človečan-
ski važnosti fašistične revoliucije. Poudaril je glo-
boke človečanski čuti Mussolinijev, ki je v globo-
kem nasprotju s hladno napadalno voljo Stalino-
vo. Dejal je, da so bogataške države zmeraj na-
sprotovala italijanski rodoviti mladini ter tako

10.588 sovjetskih tankov uničenih v štirih mesecih

Berlin, 24. marca. s. Z vojaškega vira se
je izvedelo, da so od 20. novembra lani pa do
20. marca letos nemške sile izločile iz boja
razbite ali zajele 10.588 sovjetskih oklepnih vo-
zil. V istem času je nemško letalstvo skupaj s
protiletalskim topništvom uničilo okrog 1400
oklepnih vozil na vzhodnem bojišču.

Sovjetski odgovor na poljske zahteve po starih mejah

Rim, 24. marca. s. Imenovanje novega Mo-
lotovskega namestnika v sovjetskem zunanjem
ministrstvu jasno kaže Stalinove namene glede
zamočanega vprašanja o bodočih poljskih me-
jah. Dočim anglosaksonske sile skušajo na
vsak način pripraviti poljsko begunsko vlado v
Londonu do tega, da bi molčala in da v se-
danjem trenutku ne bi vztrajala pri svojih za-
htevah, spričo katerih se Sovjeti razburjajo, je
Stalin, da bi dal svojim tovarišem razumeti, da
je zanj to vprašanje vse prei ko pokopano,
imenoval za podtajnika v sovjetskem zunanjem
ministrstvu vprav Kornejčuka, ukrajinkega
boliševika, pisca slovitega članka v »Pravdi«,
ki ga smatrajo za uradni sovjetski odgovor na
poljske zahteve. V tem članku je Kornejčuk za-
pisal med drugim tudi, da bi bil norec tisti,
ki bi si upal še samo misliti, da bi Lwow in
Zahodna Ukrajina mogla kdaj tvoriti sestavni
del Poljske.

Zimska bitka na vzhodu je pri kraju

Berlin, 23. marca. AS. Govornik nemškega
vrhovnega poveljstva general Dietmar je govoril
v radiu o »epilogu k zimski bitki. Med drugim
je dejal, da se tam, kjer nemške čete napadajo,
odigrava zadnje dejanje zmagovite nemške proti-
ofenzive, ki je dosegla višek v zasedbi Harkova.
Nevarnost, da bi Sovjeti prešli naše obrambne
črte proti Dnjepru, je odpravljena. V glavnem je
zimska bitka praktično končana.

Danes lahko z zadovoljstvom trdimo, da so
naše divizije močno utrjene na vseh napadalnih
odsekih od Orla, Džacka, do Rževa, Toropca pa
do Ilmenskega ter do Ladoškega jezera. Povsod
so prej ali slej bile mase sovjetskih napadalcev
ustavljene in njihov cilj je izpodletel. Lahko se
reče, da je nemška obramba sprevrgla vse so-
vražne ofenzivne načrte. Zasedba nekaj kvadrat-
nih kilometrov ozemlja ni nič v primeri s stra-
hotnimi napadalčevimi izgubami, ne da bi sovraž-
nik dosegel zasedbo vzhodne Ukrajine ter uni-

Novi italijanski poslanik za Turčijo na posvetih v Sofiji

Sofija, 24. marca. s. Na poti v Ankaru je
skozi Sofijo potoval novi italijanski poslanik v
Turčiji baron Rafael Guariglia. Med bivanjem
v Sofiji je poslanik imel priliko, da se je sešel
s predsednikom bolgarske vlade in zunanjim
ministrom Filovim, z drugimi bolgarskimi vi-
sokimi osebnostmi ter s turškimi poslanikom.

Sv. oče Pij XII. zbolel

Vatikansko mesto, 24. marca. s. »Osserva-
tore Romano« objavlja: Urad monsignora
glavnega komornika sporoča, da danes, v sre-
do, splošne audience ne bo, ker je sveti oče
že v nedeljo zvečer dobil nenaden napad influ-
ence, ki pa čisto ugodno poteka.

Strog zakon o vojni disciplini v Bolgariji

Sofija, 24. marca. s. Predsednik vlade je
zbornici predložil izredni zakon o vojni disci-
plini. Zakon določa najmanj 15 let ječe in pa
hudo globo za vse, ki imajo nedovoljene do-
bičke od trgovine in industrije. V huiših pri-
merih določa zakon prisilno delo do smrti ali
pa smrtno kazen. Z najmanj 10 let ječe bodo
kaznovani tisti, ki kopirajo zaloge. Za tatvine
med letalskimi alarmi so določene kazni od
15 let ječe do smrtno kazni.

Vesti 24. marca

Iz Lorenza Marquesa sporočajo, da so ušli iz
angleškega ujetniškega taborišča v Keniji
z angleškim avtomobilom knez Giovanni
Corsini, Franco Tonelli, zdravnik Amadeo
Marsiglia, inženir Mario Bognoli in Gero-
lamo Muzi. Vsi ujetniki so prispeli na por-
tugalsko ozemlje.

Neki slovaški letalski oddelek je te dni dosegel
50. letalsko zmago.

V Casablanci je bilo 6 muslimanov ustreljenih,
tri pa so poslali v koncentracijsko taboriš-
če, ker so bili vdani francoski vladi v Vi-
chyju. Ameriške oblasti so obsodile tudi
nekega španca na 6 mesecev zapora, ker
ni pozdravil ameriške zastave.

Bolgarski finančni minister je predložil zbor-
nici zakon za izdajo novega notranjega po-
sajila, ki naj bi krilo izdatke za narodno
obrambo. To posojilo bo imelo delno pri-
silni značaj in bo moral vsakdo, ki ima čez
100.000 levov premoženja, vpsati znesek, ki
odgovarja 2% premoženja. Če pa je premo-
ženje večje, se tudi odstotek poveča.

Da se prihrani papir, bodo v Nemčiji zmanjšali
število listov od 2500 na 1500. Okoli 600 li-
stov bo prenehalo izhajati, 400 pa se jih bo
združilo s sorodnimi časopisi.

Bolgarski ministrski svet je sklenil, da se za-
časno ustavi 286 listov, od tega 115 v Sofiji
in 171 v drugih mestih.

Med Madžarsko in Turčijo je bil sklenjen dogo-
vor, po katerem bo Turčija poslala v Madžar-
sko 4000 ton tkanin v surovem stanju. Tka-
nine bodo madžarske tovarne predelale in
nato spet poslale v Turčijo.

Čenje tamkajšnjih nemških čet. Boljševiki — na-
daljuje general Dietmar — so očitno zagrešili
največjo napako, ker so poodenjevali moč naspro-
tnika. Zaman so poskušali doseči ravnotežje ob
Doncu in v naglici pošiljali tjakaj rezerve iz
drugih bojišč. To dejstvo je značilno, če se upo-
števa, da jim dosegel kaj takega ni bilo potrebno.
To kaže, da teorija o neizčrpljivosti nasprotnih
sil nima več prave vsebine. Nasprotno pa se
lahko opazuje, da je nemško poveljstvo zadnje
tedne dokazalo, da ni znalo ohraniti le svoje
obrambene sile, marveč izvesti nove taktiko, ki
sovražnika izčrpuje ter uničuje njegove mogočne
skupine. S tem — zaključuje nemški general — si
gotovo ne laskamo, da smo dosegli cilj: možnost,
da bodo bodoči dogodki prinesli še dvige in
padce, še ni odpravljena. Iz izkušnje je zimske
kampanje pa lahko sigurno sklepamo, da odločna
operativna taktika in smelost poveljstva z jasni-
mi pogledi ne more ostati brez uspehov.

Zavezniki se pripravajo zaradi poljskih meja

Lizbona, 23. marca. AS. Edenovo potovanje
v Washington je imelo dva jasna cilja: prvi je
bil vojaški, to je vojna proti podmornicam,
drugi je bil političen in naj bi med drugim
rešil tudi spor o rusko-poljskih mejah. Od prve-
ga je odvisna zmaga, od drugega pa enotnost
v mozaiku begunskih vlad v Londonu in Wa-
shingtonu. Očitno si Eden ni izbral ugodnega
časa za svoje potovanje, kajti ravno med nje-
govim bivanjem v Ameriki je bil uničen velik
konvoj. Na političnem polju tudi ni mnogo
bolje. Vprašanje o rusko-poljski meji naj bi
bilo rešeno v pogovori med Litvinovim, Roose-
veltom in Edenom. Splošno mnenje pravi, da bo
meja potegnjena po željah Sovjetske Zveze.
Sovjetske želje je sporočil Litvinov. Triumvirat

ne bo imel lahke naloge. Nov poljski poslanik
v Washingtonu grof Poninski je zbral tuje in
ameriške častnike in jim govoril o poljskem
stališču. Grof Poninski dobro ve, kako se spo-
minjajo prebivalci Belorusije na 22 mesečno
sovjetsko gospodarstvo ter zahteva, naj pre-
bivalstvo samo odloči o svoji usodi. Izjavil je,
da poljska vlada ne bo sprejela nikake spre-
membe poljskega ozemlja, izvršene z vojaškim
ali kakršnim koli drugim pritiskom proti želji
prebivalstva.

Vprašanje De Gaulle—Giraud je dejansko
že rešeno. Eden je nesel v Washington odpoved
Anglije in De Gaulle ter sprejel zahteve moč-
nejšega, to je Združenih držav.

Proslava 24 letnice bojevnih fašijev v Ljubljani

Eksc. Amicucci o neizogibni zmagi osi za rešitev vseh evropskih narodov

Ermanno Amicucci, Državni Podtajnik za korporacije, poslanec od Ministra Tajnika PNF na proslavo obletnice ustanovitve Borbenih Fašijev v Ljubljani.

Ljubljana, 24. marca.

Sončno jutro 23. marca — 24. obletnice ustanovitve Borbenih Fašijev — je pričakala Ljubljana vsa v slovesnem in prazničnem razpoloženju. Z vseh palač v sredi mesta, pa tudi z najmanjše hišice kjer koli v predmestju so vihrale ta dan tribarvnice v proslavo spominskega dne. Nekatere palače so bile še posebej ozaljšane, tako zlasti vladna palača, sedež Borbenih Fašijev in veliko operno gledališče, kjer je bila tudi slovesna proslava obletnice. Vse dopoldne se je po raznih ustanovah in zavodih vršilo mnogo proslav in cele vrste teh so se udeležili najvišji predstavniki stranke, oblasti in vojske z Eksc. Amicucci na čelu, ki je prišel po naročilu Tajnika Stranke v Ljubljano, da bi vodil proslavo ustanovitve italijanskih Bojevnih Fašijev v Ljubljani.

Ob pol desetih dopoldne je podtajnik ministrstva za korporacije Eksc. Amicucci Ermanno z Eksc. Visokim komisarjem, armadnim poveljnikom Eksc. generalom Gambaro, Zveznim tajnikom generalom Riggerom, ljubljanskim županom, kvestorjem Ravellijem v spremstvu poveljnika skupine kr. karabinjerjev, viceprefekta comm. dr. Davidom in drugi zastopniki civilnih in vojaških oblasti, obiskal lepo urejeno pokopališče italijanskih vojnih žrtev iz prve svetovne vojne. Na pokopališču je bila razvrščena ob spomeniku častna četa s polkovno zastavo na čelu. — Eksc. Amicucci je položil ob spomeniku padlim junakom krasen venec, nato pa je gozda zaigrala žalno koračnico, s čimer je bila prisrčna počastitev padlih žrtev prve svetovne vojne zaključena.

S pokopališča je Eksc. Amicucci krenil z vsemi odličnimi predstavniki na sedež bojevnih fašijev v Erjavčevi ulici. Tam so na dvorišču ob spominskem kamnu, posevečenem padlim fašistom v Ljubljanski pokrajini, pričakovali visoke goste zvezna podtajnika Capurso Ernesto in Selloni Enzo ter zaupnika ženskega fašija gospa De Vecchija, kakor tudi člani direktorija ljubljanskega fašija. Visoki gostje so z rimskim pozdravom počastili spomin padlih žrtev, nato pa je Eksc. Amicucci položil ob spominsko ploščo krasen venec. Spomin padlih so z venci počastili tudi Eksc. Visoki komisar Grazioli, Poveljnik armadnega zbora Eksc. general Gambara in Zvezni tajnik Orlando Orlandini. Visoki gostje so si nato ogledali sedež Zveze in njegove naprave.

Ob pol desetih dop. je podtajnik ministrstva za korporacije obiskal vladno palačo, kjer so se zbrali vsi predstavniki ljubljanskih oblasti, ustanov in uradov. Visokega gosta je v sprejemni dvorani pozdravil Eksc. Visoki komisar, mu želel prisrčno dobrodošlico in novi Ljubljanski pokrajini in njenem glavnem mestu, v beli Ljubljani. Ob tej priliki je predstavil ministru škofa, župana in podžupana, civilnega komisarja ljubljanske okolice, predsednika, podpredsednika in tajnika ter strokovnjaka sveta korporacij, nadzornika dela, predsednika in strokovnjake zvez delodajalcev, delojemalcev, profesoristov in umetnikov ter zadružnega zavoda. Eksc. Ermanno Amicucci se je dalje časa pomudil v razgovoru z najrazličnejšimi predstavniki in se podrobno zanimal za razmere in življenje v Ljubljanski pokrajini.

Ob desetih je obiskal Eksc. Amicucci Zvezno poveljstvo GILL-a v palači Narodne galerije. Ob stranskem vhodu v palačo, na Cesti Vittorio Emanuele III., so se razvrstile tri strumne čete avangardistov s praporom GILL-a na čelu. Ob prihodu visokih gostov sta pozdravila najprej odličneke podpoveljnik GILL-a profesor Casano in šolski nadzornik prof. De Poli. Eksc. Amicucci je obšel četo in si nato ogledal še prostore Poveljstva GILL-a. Obiskal je nadalje tudi zbirališče ženske mladine in njeno lutkovno gledališče.

Poseben obisk visokega gosta je veljal moškemu vzgajališču GILL-a v Trnovem. Pred lepo palačo je bila postavljena častna straža mladih gojencev zavoda, ki je prav strumno pozdravila z malimi puškami v rokah. Visoki gostje so krenili naprej na dvorišče, kjer so bili razvrščeni v kvadratu mali bobnarji in gojenci zavoda ob drogu za zastavo. Trobentaš je naznanil prihod visokih gostov, visoki gost je zaukazal pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju. Mala mladež je Eksc. pozdravila s krepkim vzklikom, nakar je bilo izvršeno dviganje zastave, ki so mu sledili visoki gostje z vso pozornostjo. Po opravljenem blagoslovitvenem obredu mladinskega telovadišča in droga za zastavo so malčki grotno zapeli »Glovinzezo« in želi polno odobravanje visokega gosta. Eksc. Amicucci si je nato s spremstvom podrobno ogledal vzorno urejene prostore vzgajališča in izrekel visoko priznanje tako ustroju kakor tudi voditeljem vzgojališča. Na koncu je obiskal še obednico, kjer so se zbrali gojenci ob pripravljenih mizah, na katerih se je že kadilo pripravljeno kosilo. Po molitvi in zahvali Duceju se je Eksc. Amicucci ljubeznivo razgovarjal z nekaterimi gojenci, nato pa med priščinimi ovacijami mladine nadaljeval svojo pot. Podtajnik ministrstva za korporacije Eksc. Amicucci je iz Trnovega krenil na sedež korporacijskega sveta za Ljubljansko pokrajino v

Beethovnovi ulici. Tam je visokega gosta pričakovalo predstavništvo korporacijskega sveta pokrajine na čelu s predsednikom dr. Bisijem, ekspertom dr. Apolonim, podpredsednikom Ivanom Mohoričem, tajnikom dr. Plessom in ostalimi člani predsedstva. Po prisrčnih pozdravnih besedah je predsednik Eksc. Amicucci predstavil predstavnike Pokrajinske delavske zveze in Zveze delodajalcev. Eksc. Amicucci se je podrobno zanimal za dosedanje delo korporacijskega sveta in dal tudi potrebna navodila za nadaljnje uspešno delovanje.

Medtem so člani ljubljanskega fašija, ki so se zbrali in v dolgem sprejemu med gromovitim vzklikanjem korakali skozi najbolj živahne mestne ulice, že prikorakali pred lepo, s tribarvnimi, fašističnimi zastavami in fašističnimi emblemi lepo ozaljšano operno gledališče, kjer naj bi bila slovesna proslava 24. obletnice ustanovitve Borbenih Fašijev. Predstavniki vseh uradov so napolnili veliko gledališče, ki je bilo tudi v notranjosti lepo razsvetljeno in okrašeno z zastavami. Vojaki in častni-

ki vseh vrst orožja so prišli v posebno častnem številu in tudi nekateri ranjeni niso hoteli zamuditi te slovesne prilike. Na odru, ki je bil slovesno okrašen z zastavami in emblemi, je blestela na črnom ozadju mogočna slika Duceja. Na desno stran odra so se postavili predstavniki ljubljanskega fašija z zvezno zastavo na čelu, na levo stran predstavnik ženskega fašija, v sredi pa so bili sedeži za častne goste. Točno ob pol dvanajstih je fanfara najavila prihod visokih gostov. Na odru so se zbrali Eksc. Ermanno Amicucci, Eksc. Visoki komisar Grazioli, Poveljnik XI. Armadnega Zbora Eksc. general Gaetano Gambara, Zvezni tajnik dr. Orlando Orlandini, župan general Leon Rupnik, podžupan dr. Tranchida in zastopniki škofa. Navzoča sta bila tudi nemški in hrvaški konzul ter visoki predstavniki civilnih in vojaških oblasti. Zvezni tajnik je odredil pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju ter za tem pozdravil visokega gosta. — Ko se je poleglo navdušeno vzklikanje, je imel Eksc. Amicucci slavnostni govor.

co, v katero so jo bile posilile, ponižale in pa obklete nesrečne mirovne pogodbe.

Nerazumevanje za mirno ureditev

Pogodba štirih, Stresa in Monakovo so utrudljive zaporedne stopnje, po katerih je fašistična Italija skušala do zadnjega trenutka z mirnimi sredstvi rešiti problem nove ureditve Evrope. Na te plemenite, lojalne in pogumne poizkuse za nekrvavo ureditev sveta so slepe in zaslepljene plutokracije odgovorile s činom, ki je sam po sebi točno obeležuje njihov značaj, njihovo miselnost, njih divjo sebičnost ter njihovo brezobzirno zanikanje vsakega človeškega spoznajanja. Odgovorile so z gospodarskim obleganjem, z onimi nepozabnimi in nepozabljenimi sankcijami, ki pa so vendar dale svetu prvi sijajen dokaz granitne enotnosti italijanskega naroda, zgrajenega popolnoma pod liktorskimi znaki.

Fašistični Italiji, ki je zahtevala svoje mesto na soncu, katerega je osvojila s krvjo svojih sinov v daljnih deželah Afrike, in svojo osnovno pravico do dela, so sile mednarodnega kapitalizma odgovorile z belo vojno izstradanja.

Sveta pravica do Afrike

Toda zmotili so se takrat v svojih računih, kajti mi smo v sedmih mesecih s smelimi čudeži osvojili obširno afriško cesarstvo ter ga osvobodili tisočletnega barbarstva. Motijo se danes, ako mislijo, da so nas za vedno odstranili iz Afrike, kajti Duce je 1. februarja rekel legionarjem MVSN: »Neukrotljiv kakor zakon težnosti gnote je zakon politične težnosti narodov. Petdeset milijonov Italijanov je težilo in bo težilo proti Afriki, kajti oni imajo enako ali morda še večjo pravico kakor kateri koli drugi narod do življenja.«

Pot k zmagi

Danes so sile starokopitnosti in uničevanja povezane s plutokracijo in boljševizmom že tri leta jasno in odprto v vojni z nami.

Bojevali smo se z njimi s pohodom na Rim. Odbili smo njihov napad z železnim odporom našega čudovitega naroda proti nečloveškim sankcijam. Zdaj smo na poti k zmagi in jih bomo pobili dokončno na bojem polju ne samo zaradi naše rešitve, marveč zaradi rešitve vsega sveta.

Zastavo protiboljševizma, ki so jo dvignili na trgu Sv. groba 23. marca 1919, so pozvali na bojnem polju junaki planinci »Juliet«, »Tridentinec«, »Cuneac«, vrle Črne Ejace, legionarske skupine »Tagliamento«, vse junške divizije italijanske armade v Rusiji, ki so kot prve v veliki sovjetski zimski ofenzivi vzdrale sunek boljševskega plazur ter napisale zvizečne strani nadčloveškega poguma v slavni vojaški zgodovini fašistične Italije. Konec je še v daljni prihodnosti: treba je z ognjem in mečem streliti boljševizem, če hočemo ohraniti večne vrednote Domovine, družbe in družine.

Boljševizem in njegove grozote v resnici

Ta kategorični imperativ nam je bil zastavljen na zborovanju na trgu Božjega groba. Danes je bolj živ in sodobnejši nego kdaj koli: isti sovražniki obkličajo v svoji notranjosti njegovo tragično usodnost. Naj si nihče ne dela utvar niti za trenutek o pravem obrazu boljševizma!

Dovolj je, ako opozorimo, da ne zapademo v zmotno, na strateška in taktična Leninova navodila Sovjetom, navodila, ki naj jih ima zlasti pred očmi ljubljansko prebivalstvo, pri katerem se zalezovanje morda nadeja lažjega uspeha: »Ako hočemo pospešiti razpad meščanskih narodov,« je izjavil Lenin, »se moramo posluževati zvijazke, se pretvarjati, sklepali sporazume in zveze z njimi, podpirati v raznih državah upore tudi v nacionalnem smislu, toda vedno z naprej določenim ciljem, da dosežemo uničenje vseh režimov in vseh obstoječih narodnosti, ter tako dospemo do enega samega režima, ene same vlade in ene same narodnosti, da dospemo povsod do Sovjetov.«

To uničenje je boljševizem dosegel v Rusiji s pokolji, v spominu na katere se grozijo. Evo nekaj števil o zločinih Čeke: od leta 1917. do leta 1923. je Čeka usmrtila: 1240 duhovnikov, med njimi 25 škofov (in iz teh števil jasno izhaja, kolikšno sovraštvo do vere preveva komunizem), 13.260 intelektualcev (med njimi 6375 profesorjev ali učiteljev in 8800 zdravnikov), 54.850 častnikov, 260.000 vojakov, 10.500 policijskih agentov, 48.000 orožnikov, 19.850 uradnikov, 192.000 delavcev, 815.000 kmetov. To so številke, ki bi jih nihče ne smel pozabiti.

Kot primer in svarilo za to našo starodavno, veliko in slavno Evropo, ki jo hočejo Angliji celo zaupati sovjetski nadvladati, samo da bi zmagali z rusko krvjo, naj služijo pričevanja tistih, ki so v novejšem času spoznali strahote boljševskega jarma. Ukrajina, Finska, baltičske države in Rumunija so, žal, videle v tej vojni prežgane svoje dežele po sovjetskih tolpah. Samo v Litvi je bilo od 14. do 27. junija 1941, kakor nam izkazuje tragični obračun neizpodbitnih dokumentov Nansenove komisije, usmrtenih 1100 duhovnikov, 15.000 pa jih je umrlo zaradi mučenja. 50.000 jih je bilo pokolanih, 80.000 odpeljanih; 7000 katoliških duhovnikov v baltičskih državah je bilo odpeljanih na sovjetske kazenske otoke v Belem morju.

Ko so Nemci pregnali Sovjete iz Ukrajine in baltičskih držav so Ukrajinci, Letonci, Estonci in Litovci skozi mesece in mesece objavljali v svojih listih dolge strani objav staršev, ki so goreče iskali svoje sinove, ali sinov, ki so prosili za poročila o svojih starših, ali zakoncev, ki so izgubili zakonskega družga.

Vsa ta obvestila so ostala mrtva črka; na sto tisoče družin je bilo že uničenih, razbitih ali razpršenih po kratkotrajni sovjetski nadvladavi.

Vsi se še spominjamo, kakšne so bile grozote španske državljanske vojne zaradi delovanja komunističnih celic in moskovskih agentov. Cerkev in samostani so bili opustošeni in požgani, nuno in duhovniki razmesarjeni, na tisoče in tisoče oseb mučenih in umorjenih v kletah ječ ob krvnikov rdece strahovlade.

Ker se globoko zavedamo usode, ki bi doletela vso Evropo, ako bi se Stalinove in Churchillove sanje uresničile, se danes z vsemi svojimi silami, do meje skrajnih žrtev, borimo v zavesti, da bomo odločilni boj za življenje in smrt našega in bodočih pokolenj.

Ducejeva politična daljnovidnost

V tej gigantski borbi mednarodna plutokracija čiti boljševizem, kar je temeljna resnica. Ta trditve se zdi, da je od danes in zares nas preseneča, ko pomislimo, da jo je Duce zapisal v kolonah lista »Popolo d'Italia« dne

(Nadaljevanje na 3. strani.)

»Borba proti uničevalcem evropske omike se bo končala z našo zmagom!«

V svojem govoru je Eksc. Amicucci izvajal: Tovariši!

Posebna čast mi je spominjati se ustanovitve italijanskih borbenih fašijev in proslaviti začetni dan naše Revolucije v tem odličnem mestu Ljubljani, ki je vstopila v sklop italijanske fašistične države po sili dogodkov, ki so med najbolj omembe vrednimi teh let; po vojni in političnih dogodkih, ki imajo ravno v zborovanju 23. marca 1919 eno izmed osnovnih točk svoje zgodovinske povezanosti.

Povezanost Ljubljanske pokrajine z Italijo

Ta absolutna gotovost konstruktivne vrednosti veličastnih stvari, pri katerih smo danes obenem igralci in gledalci, to globoko prepričanje, da bo iz tako ogromnega sunka omike in narodov ostala ona slika Evrope oprta na načela moralnega reda in socialne pravičnosti, ki jih je Duce kot prvi na svetu potrdil na zgodovinskem zborovanju na trgu Sv. groba, mi daje možnost, da ob tej 24. obletnici prožim pozdrav ljubljanskemu ljudstvu, ki danes s svojo vrlino vere in delavno žilavostjo tvori del italijanske državne skupnosti.

Mi smo dokazali, kako draga nam je ta pokrajina, ki sta jo vojna sreča in usodni razpad iz onega pestrega kupa, ki ga je predstavljala bivša jugoslovanska država, poverila Rimu, s katerim jo vežejo od vedno poreklo in najvišje vezi katoliške vere, gospodarski razlogi potrebne stika s triestsko luko in z našim morjem.

Te duhovne zveze z Rimom in z njegovim morjem so osnova starodavne omike in kulture te slovenske zemlje, kulture in omike, ki jih italijanski narod v sili svojega velikega večtisočletnega duhovnega poslanstva z radostjo ceni in priznava.

V vedri zavesti lastnega sijajnega imperialnega izročila je hotela italijanska država po spontani pobudi in po volji Duceja dati tej pokrajini posebno ureditev, ki zagotavlja njenim državljanom spoštovanje in izživljanje njihove juridične, gospodarske in kulturne osebnosti, one osebnosti, ki je bila toliko let zatajevana in zatirana pod brutalnim režimom Srhov, s katerimi ljubljanskega prebivalstva v nobenem oziru ni vezala niti zgodovina niti vera niti kriniti jezik niti interesi.

Dolžnosti pokrajinskega prebivalstva

Italijanski narod, dedič velikih rimskih političnih izročil, zna zagotoviti zaščito narodnostno različnim individualnostim, ki jih obsega njegova lastna državna skupnost. Toda pravico do te zaščite veže z dolžnostjo absolutnega spoštovanja višje in nedotakljive suverenosti države s strani vseh. Država se ne more odpovedati, da nalaga z neomajno odločnostjo vsem to spoštovanje in, kadar je treba, tudi z najvišjimi sredstvi, pokore se najvišjemu zakonu javne blaginje.

Prebivalstvo Ljubljane ve, da je njegova usoda vezana z usodo Italije in z zmagom osi. Ono dobro ve, da mimo tega ni izhoda, dobro ve, da ako se da zavesti od propagande in uporniških pretenj proti vsakemu redu, od prevarnikov, ki delujejo za račun sovražnih plutokratskih, židovskih ali boljševskih sil, bi to zani pomenilo zopetni padec pod peto srbskega zatiralca, ker ne more pozabiti zatiranja, muk in trpljenja, ali pod grozote sovjetskega jarma, kjer bi niti vera niti domovina niti družina niti imetje niti življenje ne mogli biti varni.

Ljubljansko prebivalstvo ve, da ako vojne potrebe danes državi nalagajo na mejah železne ukrepe varnosti, bo po Zmagi v državi našlo red in rimsko pravico, kakor tudi rešitev vseh svojih duhovnih in gmotnih, kulturnih in gospodarskih vprašanih in da bodo ti problemi obravnavani na enak način ravno na temelju onih načel, ki tvorijo osnovo politične akcije Fašizma, ki je vstal ravno iz božanske pobude Duceja na milanskem zborovanju 23. marca 1919. leta.

Ta načela, ki se niso sama proglasila za »nesmrtna« kakor glasovita načela francoske revolucije iz leta 1789, marveč imajo in bodo imela za življenje naroda nedvomno višjo in splošnejšo vrednost, so načela omike 20. veka, so načela, ki bodo dala evropskim narodom varnost njihovega življenja in njihove usode.

Zahvala fašistom in vojakom

Italijanski tovariši, fašisti, vodiki naših slavnih Oboroženih Sil! Vam je podeljena čast, da širite ta načela med ljubljansko prebivalstvo, da z dejstvi izpričate v tej novi pokrajini Kraljevine, da prinaša fašistična Italija red in pravičnost, da je stvariteljica dela, učiteljica omike ter trda čuvarica osnovnih in večnih vrednot človeškega obstoja.

V tem skrajnem kotu Domovine ste vi apostoli ideje in pristiži vere, ki kuje novi red. Bodite ponosni!

Vesel sem, da vam lahko izrečem najbolj živo pohvalo za vaše goreče neutrudno delo, o katerem sijajno priča ves ponosni obseg zavodov in del, ki sem jih imel srečo ravnokar posetiti in otvoriti.

Zgodovinski pomen zborovanja na trgu Božjega groba

Kakšen je bil v bistvu značaj onega sestanka predhodnikov, ki se jih danes spominjamo in jih slavimo?

Predvsem je bila zavest velike današnje krize, njene usodnosti sil, ki so se tam sprostile, problemov, ki čakajo od nje neizbežne rešitve ter nujnosti priprave za to. Zborovanje je bilo prerokovanje onega novega reda, ki ga uresničujejo nepremagljive sile osi s smelimi podjetji, ki obsevajo zemljo, morje in nebo vsega sveta z blešččo lučjo požrtvovanja in slava.

V daljnjem marcu 1919 je Italija kot prva na vsem svetu začutila globoko krivičnost ter predvsem nestalnost one oblike Evrope, ki so jo ustvarile vodilne sile, dasi niso neposredno zmagale v vojni, pa jim je uspelo, da so v svojo korist monopolizirale vse ugodnosti zmage.

Krivičnost mirovnih pogodb

Trije osnovni činitelji so, kakor znano, izzvali postopke krize preteklih dveh desetletij med prvo in drugo svetovno vojno: režim suženjskega podaništva, ki ga je Versailles naložil nemškemu ljudstvu, absurdna izumetničena politična in teritorialna ureditve v srednji in južni Evropi od Gdanske do Soluna ter preziranje pravic, ki si jih je italijanski narod pridobil s krvjo svojih 600.000 mrtvih ter z enim milijonom pobabljenecv in ranjencev, dasi je izšel iz boja neposredno in popolnoma kot zmagovalec najstarejšega cesarstva na celini.

Ti trije činitelji so potrdili licemersko topost vodilnih kapitalističnih sil, ki so si na ta način z lastnimi rokami izkopalke jama.

Odrekanje upravičenosti posvečenim pravicam Italije je bila izhodna točka upora, in ko je Duce 23. marca 1919 dvignil prapor Fašizma, je italijanski narod razumel, je Evropa začutila in je svet spoznal, da se je začel obračun, tako na narodnem kakor na mednarodnem polju.

Takrat nam je velika zveza masonov, demokratov, plutokratov, židov in boljševikov napovedala vojno, ki se danes odločuje z orožjem in v kateri smo vsi železno odločeni, da jo vzdržimo četrt ure dalje nego sovražnik, ker hočemo zmagati za ceno kakršne koli žrtve.

Nasprotniki mladih, delovnih evropskih narodov

Kakšne so bile in so še sile, ki jih je Duce na zborovanju na trgu Sv. groba označil kot sovražnike socialnega reda mednarodne pravičnosti in miru narodov?

To so sile starokopitnosti in uničevanja, ki so bile do takrat združene, da so zapirale pot mladim, močnim, hrabrim in plodovitim narodom, ki niso stremeli po nižem drugim kakor po delu in poštenem življenju v miru in v življenjskem prostoru, do katerega so imeli pravico zaradi svoje plodovitosti, svoje delovne sposobnosti, svoje sijajne omike, ki se je vekove in tisočletja uveljavljala v svetu z izmetnostjo, znanostjo in nesmrtnimi deli.

To so bile sile »beati possidentese«, ki so si s ceno krvi in truda drugih zagotovile gospodstvo med svetom ter so v Versailles obnovile verige, v katerih so držale mlade proletarske narode, bogate samo na delovnih rokah, na iznajdljivosti in na veri.

To so bile sile uničevanja, ki so hrepenele po tem, da bi potopile v kaos, kakor so to že napravile v Rusiji, vsako idejo o domovini, o družini in o veri, ter da bi prinesele v Evropo preko ogromne krvave kopeli divjaštvo sovjetskega režima.

Fašizem nastopi proti uničevalnim silam

S popolno odločitvijo in z žrtvami nešteti življenj mladih junakov, katerih imena so z zlatimi črkami zapisana na žrtvenikih naših mučnikov, je Fašizem stopil nasproti uničevalnim silam, da reši Italijo in Evropo pred strahotami boljševizma.

Z neskončno potrpežljivostjo, ne opuščajoč nikarkoli poskusa za rešitev spopada s pogajanjmi ter za mirno dosego nove, enake in trajne Evrope ter njenih življenjskih prostorov je Mussolini stopil na pot vodilnim in plutokratskim silam reakcije in starokopitnosti.

Pohod na Rim je prvi med vsemi zmagovito otvoril borbo proti uničevalnim silam na notranji fronti ter odkazal pot vsem drugim pokretom odpora, revolucija narodnih socialistov pa je dovolila Nemčiji pod Hitlerjevim vodstvom, da si je strgala s telesa oklepajočo sraj-

4. aprila 1919, komaj tri mesece po ustanovitvi borbenih fašijev.

Ze tedaj je Duce s svojo čudovito politično intuicijo po najneznatnejših znamenjih, ki so ušla slehernemu smrtnemu očesu, povsem jasno spoznal stvarnost položaja, ki danes v celoti obvladuje politično in vojno prizorišče vsega sveta. Kakor tedaj, tako so te daljnovidne Ducejeve besede tudi danes zanesljivo vodilo, geslo naše vere.

Toda mednarodna anglo-židovsko-ameriška plutokracija se moti in si sama koplje grob, ako misli, da se bo rešila s Stalinovimi vojskami. Tudi zanjo veljajo, kakor so obveljala kot neizbrisen dokument Leninova navodila: Stalinovi sporazumi in zavezništva z buržujskimi narodi imajo vselej isti namen, da namreč dosežejo uničenje vseh obstoječih režimov in sovjetizacijo sveta.

Otročje je, ako Wallace razlikuje med doktrinami Trockega in doktrinami Stalina. Stalin je Leninov dedič in sicer dedič, ki mu hoče biti ne le enak, temveč hoče svojega učitelja tudi prekositi. Angleži in Američani že vidijo pred svojimi očmi, prestrašeni od groze, rdeče strašilo boljševizma, ki ga noben sestanek med Rooseveltom in Edenom in noben sestanek v Casablanci ne more odstraniti.

Zmaga osi — edina rešitev tudi za nasprotnika

Samo zmaga osi bo lahko tudi sovražnikom zagotovila socialni red in mednarodno pravičnost. Ohranitev civilizacije, ki sta jo Rim in Evropa dala v stoletjih svetu in brez katere ne morejo preživeti v življenju narodov velike božje in človeške vrednote vere, domovine in družine, je zaupana samo nam, o tovariši!

In zares ni paradokso, ako trdimo, da bo sta tudi ameriški in angleški narod dosegla samo po naši zmagi svoj pravični mir in se bosta morala samo zmago osi zahvaliti za možnost mirnega obstoja v urejenem in pomirjenem svetu ter v mejah, ki jih postavljajo sve-tice pravice vseh narodov.

Bilo je že bistroumno opaženo, da se nam ta vojna, ki nam morda šele danes v celoti odkriva svoje dramatično bistvo, kaže kot veliko trenje med Američani, Angleži in Rusi za razdelitev kože totalitarnega italijansko-nemško-japonskega medveda.

Toda ne glede na to, da je tako imenovani »totalitarni medved« šele zelo živ in trdno odločen, da zelo drago proda svojo kožo, ki je sicer kot bogastvo kaj skromna, saj je last treh proletarskih držav, in ne glede na to, da hoče krepko zgrabiti za vrat tri utvarjajoče si pluto-boljševske botre, je jasno, da so sile osi doslej naletele na oviro ne pri anglosaških, temveč pri ruskih oboroženih silah. Ako torej le iz čiste, dasi nesmiselne domneve, dopustimo za trenutek, da ne bi bilo mogoče ustanoviti v Evropi novi red osi, bi nujno prevladal Stali-nov program in to s posledicami, ki si jih je kaj lahko predstavljati.

Niti Anglosasi niti Sovjeti ne bodo zmagali

Povsem jasno nam je odslej tudi dejstvo, ki ga priznavajo sami sovražniki, da anglosaške sile ne morejo zmagati, v kolikor ne zmaga Rusija. Taka zmaga, pa naj gospod Eden reče kar koli (toda tega gotovo ne misli), bi bila za anglo-saške sile neprimerno bolj katastrofalna od kakršnega koli poraza.

Vendar je ta domneva popolnoma odveč in fantastična. Rusija ne bo zmagala. Ze jasna zmaga pri Harkovu pomeni zaustavitev prodora proti evropski ravnini, ki so o njem sanjale s tolikšno ponosno gotovostjo sovjetske tolpe. Nekega dne bo neizbežna in mogočna protiofen-ziva osi dokončno zaustavila Stalinove vojske na prostoru stoletne usode Rusije, ki je mor-alno in materialno izven Evrope.

Nastopila je pomlad; general Zima se ni izkazal za onega mogočnega zaveznika, kakor so si ga Rusi, Angleži in Američani ustvarjali. Besedna bahavost preteklih mesecev je že ugasi-la na ustnicah naših sovražnikov. Tudi ta zima je minila, ne da bi prinesla Stalinu, Chur-chillu in Rooseveltu toliko zaželeno in prič-a-kovane odločitve, pač pa je okrepila nas in na-še zaveznike v železnem odporu. Na pragu te nove vojne pomlad lahko s ponosom gledamo na pretekle mesece, ki so pomenili za nas naj-ostrejši razdobje bitke, v katerem smo se na-učili ljubiti odpovedi, žrtve in najhujše pre-izkušnje.

Fašistovska Italija je enotna in strnjena

Junaška dejanja naših bojevnikov, goreča in delovna discipliniranost našega naroda, resno in delovna zadržanost naših mest, ki jih je tako preizkusil barbarski teror sovražnih bomb, ter vedro zaupanje in strnjenost vsega naroda na-sproti vsem trdim udarcem, oholim grožnjam in reklamnim pozivom sovražnika na predajo, so

nudili svetu nov čudovit in vzvišen dokaz gra-nitne strnjivosti fašistične Italije. Domovini, ki ima tak narod, se ni treba ničesar bati.

Tovariši, ako bi nam čas in okoliščine dopu-ščale, bi se izplačalo pregledati kakor v očar-ljivi panorami vse, kar je Fašizem storil od 23. marca 1919 do danes; dotaknili bi se krva-vih in zmagovitih let, predvečera, ponosne dvaj-setletnice Režima, čudovite politične, pravne, gospodarske in moralne zgradbe, ki ji je Duce iz dneva v dan dajal svojega duha po svoji vztrajni volji. To delo je ogromno in je po vsem spremenilo našo državo ter bo še stoletja izpričevalo moč in slavo Fašizma.

Ono zajema »ljudsko državo«, ustvarjeno v okviru stroge hierarhične ustave, ki ureja, a ne mraviči, temveč nasprotno bodri k delu, vzpodbuja vse žive sile naroda in se razširja na korporacijsko ureditev, ki povečuje proiz-vodnjo in se bliža narodu s socialno politiko, ki je najnaprednejša na svetu in nasproti ka-teri je znameniti Beveridgejev načrt, o kate-rem so v zadnjem času toliko trobili onkraj Rokavskega preliva samo blebe in grda kopija, ki je komaj načrt in ki ne bo nikdar postal zakon, skrbstvo in ustanova v državi, kjer so po priznanju samih voditeljev delavske raz-me-re najbolj žalostne in bedne na svetu.

Veliko delo fašizma

Naše delo pa gre od moralnega in socialnega reda, ki je dosegel svoj višek v sporazumu med državo in cerkvijo, do temeljne borbe za avtar-kijo, ki je najprej jamstvo naše gospodarske, po-tem pa še politične neodvisnosti, borbe za avtar-kijo, brez katere bi Italija v vojnem času nikdar ne bi bila mogla dati vsakdanjega kruha svojim sinovom ter opreme, orožja in streliva svojim vo-jakom.

To naše delo zajema ogromna melioracijska dela, ki so spremenila Pontinsko močvirje, sici-lsko posestvo in zemljo v pokrajini Puglie, pa ne-šteta javna dela, ki so vznikla v vseh kotičkih polotoka in na otokih, da bi svetu izpričevala nov, čudovit obraz fašistične Italije.

To naše delo se razširja od okrepitve naše vojske, naše mornarice in našega letalstva, ki so od vročega afriškega peska do zamrzjenih step Rusije, od Španije in Grčije zapisali večne stra-ni junštva in slave, do razširjenja fašistične ideje v svetu, ki je vtisnila svoj pečat življenju in ureditvam bližnjih in daljnih držav ter sili danes celo naše sovražnike, da prevzamejo siste-me, skrbstvo in metode fašizma, kar najbolj zgo-vorno dokazuje svetovni pomen Mussolinijeve Re-volucije.

Vsega tega pa se še predobro spominjamo, saj je globoko vkoreninjeno v naši zavesti in nam je dan na dan in veako uro pred očmi. Tudi zato in da bi branili tako dragoceno in nena-domestljivo materialno in moralno premoženje Revolucije in naše Domovine, se danes borimo.

In prav zaradi tega je italijanski narod, ko se je vsa teža sovražnih sil pognala proti Italiji, o kateri so si nevednost, nerazumevanje in pred-sodki Londona ustvarjali, da jo bodo z lahkoto uklonili, dal oni čudoviti dokaz svoje vere, svoje moči in svoje odporne sile, ki je tako razočaral sovražnike, ki so morali trpko ugotoviti, da niti krvave žrtve na bojiščih na kopnem, v zraku in na morju, niti barbarski napadi sovražnih bomb na naša prekrasna mesta, kjer so bili uničeni spomeniki in zakladi umetnosti, delo italijanskega genija in duhovno bogastvo vsega civiliziranega sveta, niti pobijanje našega prebivalstva, na-ših žena in naših otrok, ki je bilo premišljeno ukazano iz zgolj teoretičnih nagibov, ni moglo niti za hip spraviti iz ravnotežja srca in vere italijanskega naroda.

Svete žrtve vseh slojev

Tovariši!

Vi veste, da je vojna od vseh zahtevala naj-trše žrtve: od Kraljevskega doma do Ducejeve hiše, od palače do koč, povsod je smrt našla vrata. Od vzvišene dinastije slavnega Savojskega doma, ki mu je v ujetništvu umrla velika oseba abesinskega podkralja Amadea Savojskega, voj-vode D'Aosta, čigar povelja o našem najnem po-vratku na afriška tla, namočena z našo krvjo in plemenitena z našim delom ne bomo nikdar pozabili, pa do Duceja, ki je dal domovini svo-je ljubljene sina Bruna, zgledega vojaka in nadvse drznega letalca, ki je padel v izvrševanju svoje težke naloge; od plemstva, ki je žrtvovalo celo četo borev z bleščecimi imeni najstarejših in najslavnejših italijanskih rodov, do najpniž-nejšega naroda, ki je ponovno oplenitil svoja ponosna izročila, ko je brez varčevanja dal do-movini kri svojih številnih sinov: vsa Italija je prispevala in prispeva v čudovitem zaletu in ne-izčrpi veri h krčeviti obrambi naše pravice do življenja.

Vojna za rešitev omike

Ni potrebno, da bi razpisali glasovanje ali da bi vzbudili polemike, da bi dali ime tej vojni. Tudi bi bilo odveč, da bi se vpraševali, ka-kor se včasih sprašujejo naši sovražniki: »Zakaj se borimo?« Ime tej vojni in odgovor na to vprašanje smo že davno dali v svojem italijanskem

in fašističnem sreč. Ta vojna je vojna za obram-bo naše civilizacije.

Dne 24. oktobra 1919 je Gabriele d'Annunzio opozoril prebivalstvo Fiume na zgodbo iz svojega vojnega življenja, ki jo lahko dobesedno prene-semo na današnje dogajanje. »Zakaj se borimo?« je neki večer vprašal Gabriele d'Annunzio na zboru novincev letnika 1899. ob robu Piave: »Morda zato, da bi osvojili kak alpski greben, kos zaliva, kos zemlje v morju ali biserno ska-ljovje latinske obale? Da, gotovo tudi za to se borimo. Toda velika stvar ni stvar zemlje, je stvar duha, je stvar nesmrtnosti.«

Kakor tedaj, tako se tudi danes borimo za tole: Naša velika stvar je stvar duha, stvar ne-smrtnosti, stvar rimske in krščanske civilizacije.

Obenem z našimi zmagovitimi četami kora-ka tudi nova Evropa in po končani zmagi bo po trdni volji Italije in Nemčije nastal, kakor ugotavlja svečana izjava z dne 1. marca po Du-cejevem sestanku s Hitlerjevim zastopnikom, »novi red, ki naj vsem evropskim narodom za-jamči varen obstoj, ozračje pravice in sodelo-vanja, prosto sleherne odvisnosti od plutokrat-sko-židovskega sveta in podpirana v razvoju svojega dela in čuvanju medsebojnih interesov v varnih mejah velikega evropskega prostora.«

Z zmagovitimi četami sil trojnega pakta pa je na pohodu tudi novi red sveta. In ponosi japonski vojski, ob strani katerih je za vsako-garant biti, že uresničujoče pogoje tega no-vega reda v obrambnih prostorih velike Vzhod-ne Azije. Cilj je obsežen in ogromen, toda to ne plaši 300 milijonov mož sil trojnega pakta.

Visoki komisar v vojaški bolnišnici

Ljubljana, 24. marca.

Včeraj popoldne je po končani proslavi ob-letnice ustanovitve bojevniških fašijev odšel Visoki komisar v vojaško bolnišnico, kjer so ga sprejeli in spremili šef in strežno osebje. V nji-hovi družbi je obiskal ranjence, s katerimi se je pristržno razgovarjal, jih bodril s tovariškimi besedami in jim razdelil darila. Ranjenci in

Nelzogibna zmaga!

Tovariši! V dosego tega cilja je padlo na tisoče in tisoče naših bratov. Davi smo se po-klonili na našem vojaškem pokopališču grobo-vom onih, ki so na tem skrajnem kotu Kralje-vine žrtvovali svojo cvetočo mladost za zmago. Sedaj se jih hočemo spomniti in jih počastiti še tu na način, ki je edini vreden njih sa-mih in krvi, ki so jo prelili za našo stvar. Po-častimo jih torej z voljo do zmage in s tem, da v svojih sreih obnovimo prisego, da za vsako ceno, za ceno kakršne koli žrtve premagamo vse težave in vztrajamo »do zmage in še preko nje«.

Tovariši!

V imenu Kralja in Cesarja, vedno na raz-polago Ducejevim ukazom, z našo vero, z našo gotovostjo, z našo nespremenljivo in neomahlji-vo odločitvijo, še enkrat razvlicemo vsemu in proti vsem: Zmagali bomo!

Odprije podpornih središč v Mostah, na Viču in v Šiški

Ob priliki obletnice ustanovitve bojevni-škega fašija so bili odprti včeraj popoldne se-deži krajevnih podpornih središč v Mostah, na Viču in v Šiški. V Mostah je bil pri odprtju navzoč Visoki komisar, ki je bil v družbi zveznega tajnika. Sprejeli so ga hierarhi tega središča.

Zvezni tajnik je nato odšel na odprtie osta-lih podpornih središč.

Kazenske razprave na okrožnem sodišču

Ljubljana, 23. marca.

Na okrožnem sodišču se vsak teden vrste ne-katere kazenske razprave pred senatom in pred sodnikom-podincem. Razprave so v bistvu pri-meren odraz sedanjih splošnih razmer.

Kazenski zakon določa za konjske tatvine, kakor za tatvino živine sploh, primerno hujše kazni kakor za druge navadne tatvine. Zakon je skušal na primeren način zaščititi kmetu živino pred drznimi tatovi. Konjske tatvine so bile že prejšnja leta razmeroma redke. Nenavaden pri-mer konjske tatvine je bil lani v Dol. Jezeru pri Cerknici. V temni noči od 24. na 25. januarja je bil posestniku Josipu Martinčiču v Dol. Jezeru pri Cerknici odpeljan par konj, tako 6 let stara kobila in 6 let star konj, oba vredna nad 30.000 lir. Oblasti so kmalu izsledile drznega konjskega tatu, ki se je bavil tudi s tihotapstvom. Bil je to samski delavec Jože Zakrajšek, ki se je rodil 26. junija 1913 v Clevelandu, Severna Amerika, pristojen v Cerknico. Pri tatvini mu je pomagal še neki drugi mož. Državni tožilec je Jožeta Zakrajška obtožil zločina tatvine. Zakrajšek je pred sodniki malega kazenskega senata priznal tatvino in da je konje odpeljal v družbi nekega Pivčana.

Zaradi zločina konjske tatvine je bil obsojen na 2 leti robije.

Pred malim kazenskim senatom je bil dalje obsojen zaradi vlomne tatvine na 1 leto robije samski šofer, Ljubljčan, 46 letni France Tek-a-

vec, ki je letos januarja neki zasebnik v Trno-vem odnesel nekaj denarja in razna živila v vrednosti 1000 lir. Splazil se je bil skozi odprto okno v njeno pritlično stanovanje, kjer je v na-glici pobral najvažnejše stvari. Poleg te kazni bo moral Tekavec preedeti še 2 meseca robije, ki sta mu bila v smislu lanske kraljeve oktobrske amnestije odpuščena, toda pogojno.

Pred sodnike malega kazenskega senata je prišel tudi 35 letni delavec France Eršte, doma iz St. Petra pri Novem mestu. Je star kriminal-nen tip, ki je bil pred leti izgnan iz Ljubljane na nedoločen čas. Državni tožilec je Eršteja, kate-rega kazenski register je zelo pisan, obtožil vlom-ne tatvine, ko je 8. januarja letos vdrl v stano-vanje zasebnice Milke Kuharjeve ter ji odnesel več obleke in poročni prstan, vse v vrednosti 3000 lir. Obleko je prodal potem na starini, kjer se je moral pri prodaji legitimirati, kar je postalo pozneje zanj usodno. Bil je pred senatom obsojen na 2 leti robije. Obtoženec s sodbo ni bil zadovoljen.

Zaradi praznika »Slovenski dom« jutri ne bo izšel.

Veličastna drama »Praznik cvetočih češenj« v uprizoritvi Rokodelskega odra je doslej do dna prevzela že številne igralce. Mnogo njih si je delo drugič ogledalo in še obljublja svojo obisk. Miselno veličino in nežno lepoto tega izrednega dela je možno primerjati le z omanno melodijo. Opozarjamo na nedeljsko predstavo ob pol 6 popoldne. Vstopnice bodo v predprodaji v nedeljo popoldne od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-1, desno.

Acquistate dischi C. E. T. R. A. - Kupujte plošče C. E. T. R. A.

Il più completo
repertorio
Le più perfette
incisioni
I più sicuri successi

Najpopolnejši spored
Najpopolnejši posnetki
na ploščah
Najbolj zagotovljeni
uspehi

Produttrice S. A. C. E. T. R. A.
Produkcija S. A. C. E. T. R. A.

Viale Poggio Imperiale, 54 - FIRENZE
telefono 22-860

Zamolčani Napoleon

Vsa pisma njegova in njegovih tovarišev, bodisi oddana ali došla, so šla skozi upravnikove roke. Napoleon se je želel dopisovati z Evropo in zapečatenih pismih, pa se mu ni posrečilo. Nekaj njegovih pisem so prestregli, kakor na primer tisto, v katerem je prosil prestolonaslednika, naj mu poroča o njegovi rodovini. Sam takole toži: »Moji stražarji preberejo vsako moje pismo. Ne morem pisati svoji družini in moja družina ne more pisati meni.« Neko pismo njegove matere so mu izročili z enoletno zamudo. Nikoli niso dovolili niti njegovi materi niti njegovim bratom, da bi mu poslali denar ali kaj drugega. Maria Paola mu je poskušala skrivaj poslati dragih kamnov, toda človeka, ki jih je nosil, so prijeli, drage kamne pa zasegli ter jih poslali v London.

Las Cases je bil eden izmed Napoleonovih najkoristnejših to-varišev v pregnanstvu, ker je bil edini, ki je znal dobro angleško. Ker pa je nekoč sporočil domov resnično, toda za angleškega upravnika neprijetno novico, so ga zaprli, po nekaftedenskem zaporu pa ga odgnali z otoka. Napoleon ga je želel še enkrat videti in ga pozdra-viti, toda upravnik mu ni dovolil, ker se je bal, da se Napoleon ne bi okoristil s tem, da bi mu sporočil ustno ali pismeno kako novico.

Dolgo časa so morali poveljniki ladij, ki so prihajale na otok, izročati siru Hudsonu Lowu seznam vseh knjig in dnevnikov, posebno političnih, ki so bili na krovu, tako da ne bi nobena upravniku ne-všečna tiskovina prišla v Napoleonove roke. Skrbeli so, da mu ne bi dajali nič drugega kot kako knjigo ali dnevnik, ki se je Lowu zdel koristen. Tako je Napoleon na redke čase dobil kako številko Timesa ali Morning chronicle ali kakega francoskega protinapoleonskega časnika. Vendar se je O'Meari včasih posrečilo, da mu je priskrbel

kak drug dnevnik. Nekoč je Napoleon v Arnottovi navzočnosti vzkli-nil: »Iz Evrope ne smem dobiti niti časopisa, če ne gre skozi njihove roke.« Tudi v Evropi so novice glede Napoleona prikrojevali ali za-plenjevali; celo med Napoleonovim pregnanstvom časopisi Anglije in drugih držav niso mogli objavljati sestavkov o njem, če niso bili poprej dovoljeni.

Tudi o njem so širili lažne in varljive govore, kakor je sam zaukazal glede papeža. Na njegov račun je izšla cela knjižnica sramotljivih in žaljivih spisov. Sam je takole tožil: »Obrekovanje je obrnilo zoper mene ves svoj strup.« In ob drugi priložnosti: »Danes si veliko prizadevajo, da bi potvrdili zgodovino.« V nekem pismu z dne 17. maja 1821 piše grof Montholon iz Longwooda kneginji Paoli Borghese: »Londonski časopisi kar naprej prinašajo pisma s Sve-te Helene z očitivnim namenom, da bi prevarali Evropo.« Medtem ko je bil na primer Napoleon že blizu konca, so uradni časopisi objavl-jali »pisma s Svete Helene«, ki so pravila, da je zelo zdrav in da hodi po otoku na lov na divje mačke. Tako da niso mogli verjeti novice o njegovi smrti, ko je prišla. »Kaj je bil general Bonaparte res kaj bolan?« je spraševal neki tujec. »Saj so vendar pisali, da je zdrav kakor riba!«

Nadzorstvo se ni ustavilo niti po Napoleonovi smrti. »Hudson Lowe se je lotil ter prebrskal vse, kar je zapustil bivši cesar. Odpiral je celo tiste zavoje, ki jih je sam zavl pred smrtjo. Brskal je po vseh kotih,« piše Antonmarchi. In niti tega ni dovolil, da bi Na-poleonovo srce in drobje prenesli v Evropo.

Osební zdravnik.

Vemo, da niso prav nič skrbeli za zdravje obeh papežev, ki ju je imel Napoleon zaprt. Enako brezbrizni so bili do Napoleona na Sveti Heleni, kjer so, kakor smo videli, že samo stanovanje in način življenja, v katerega je bil prisiljen, kakor tudi nenehne žalitve po-magali razdevati njegovo zdravje. Vemo tudi, kako je Napoleon zlo-rabljal papežovo zdravstveno pomoč, ko je pohujševal zdravnika in

ga navajal na to, da bi se tudi pri skrbi za papeža v vsem posluževal cesarjevih načrtov. In tudi to so na Sveti Heleni ponovili z Na-poleonom.

Napoleon je čutil potrebo po zdravnikih. Dokler je bil na oblasti, je imel zmerom enega ob sebi. Ko je odšel na otok Elbo, je povedel s seboj zdravnika Fourreaux de Beauregarda. Ko je moral oditi na Sveto Heleno, je prosil ranocelnika Maingauda, naj ga spremlja. Ko pa je ta odrekel, je prosil irskega zdravnika O'Meara, naj se s svojo zdravniško skrbjo zavzame zanj. Kakor hitro je začutil kako bolezen, je dal takoj poklicati zdravnika. S svojimi zdravniki se je rad po-menkoval o svojih boleznih in o splošnih zdravniških vprašanjih. Spraševal jih je tudi za njihove nasvete, čeprav jih je redko upošteval. Pozneje je hotel, naj bi zdravnik spal v sosedni sobi ob njem.

Kljub vsemu temu je moral v svojem pregnanstvu živeti in trpeti, kakor da ne bi imel nobenega zdravnika ob sebi. Lahko rečemo, da se jih sploh ni mogel posluževati. Zakaj? Predvsem zato, ker so bili njegovi prvi zdravniki angleški podložniki, odvisni od angleškega upravnika, ki jih je vodil in vplival nanje. O'Meara je moral na pri-mer dvakrat na teden, najprej pismeno, potem samo ustno, poročati o Napoleonovem zdravju angleškemu upravniku ali njegovemu na-mestniku. Upravnik je silno pazil na to, da zdravnik ne bi strejel njegovim željam. Ko je namreč zasumil, da O'Meara menda skrbi za Napoleona, je napravil vse, da bi ga odstranil z otoka, in brž se mu je posrečilo. O'Meara je dobil povelje, da mora takoj zapustiti Longwood. Niti toliko časa ni imel, da bi se pogovoril z Napoleonom ali s kom izmed tistih, ki so stanovali z njim. Kako so bili longwood-ski zdravniki odvisni od angleškega upravnika, je mogoče videti tudi iz tele Antonmarchijeve pripombe: Ob njegovem prihodu iz Italije mu je sir Hudson predstavil angleškega zdravnika Stokosa (ali Sokoa), in ko ga je Antonmarchi vprašal po podatkih o Napoleonovem zdravju, je ta »najprej v upravnikovih očeh in pogledih prebral, kaj mora odgovoriti«. Sam Antonmarchi je bil nekajkrat zaprt in so grdo ravnali z njim, ker so ga sumili, da je z Napoleonom pri-stranski.

DRVARKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

51.

V grajski sobani se je hočka graščakinja zgrudila pred Drvarko Marijo. Ko je mrtvi obljubila, da bo njenemu ubogemu sinku odslej ona prava mati, je Drvarka Marija z dečkom v naročju odšla. Svečano je stopala po širokih stopnicah na grajsko dvorišče, kjer je še vse stremelo za razjarjenim zlodejem, ki je drvel proti gozdu.

Za Drvarko Marijo pa je nevidno stopala duša hočke graščakinje, ki je z dvorišča krenila takoj v konjski hlev, pristopila k svojemu belemu konjičku in mu pošepetala:

»Moj konjiček belec! Zdirjaj za Drvarko Marijo in jo ponesi na vrh zelene planine, ker mojega sinka bi sama pretežko nosila!«

Beli konjiček je veselo zahrzal, in ko ga je duša še odvezala, je urno zdirjal med prestrašenimi in začudenimi grajskimi hlapci in služabniki skozi odprta vrata za Drvarko Marijo.

52.

Ko jo je pod hočkim gradom dohitel, se je vzpel in se pred njo ustavil.

»Pred leti sem nosil našo graščakinja kot romarko k Tebi na pohorsko planino; takrat je nosila v svojem žalostnem srcu veliko željo in prošnjo: dečka. Zdaj, ko je že mrtvo njeno materinsko srce, si postala njenemu siromačku ti prava mati; ti, Drvarka Marija! — Dolga in strma je ta romarska pot od tod do tvoje cerkvice sredi drvarije in pretežko bi nosila otroka. Zato sedi name, da Te ponesem po poljskih klanjih in poteh na tvoj dom!«

Drvarka Marija je radevolje sedla nanj s sinčkom v naročju. Tedaj se je okrog nje razlila čudovito lepa svetloba, ki jo je kot sončna zvezda nosila skozi globoko in temno gozdovje.

Za to premikajočo se svetlobo so zrl grajski služabniki, ki so zdaj že vsi vedeli, da je bila ona bela žena Drvarka Marija.

Šport

Vedno bolj se bližamo domačemu prvenstvenemu nogometnemu tekmovanju. Klubi trenirajo, izbirajo svoje najboljšie igralce za tisto moštvo, ki bo zastopalo klubske barve. Ni ga zdi prostega časa, da ga ne bi klubi do kraja izrabili. Tudi za prihodnjo nedeljo je na sporedu več tekem.

Hermes : Ljubljana

Za v nedeljo, 28. t. m. je povabil Hermes v goste odlično enastorico Ljubljane. Po uspešnem nastopu Hermežanov na Jožefovo proti

Marsu, kjer so morali Marsovcem položiti orožje ter pretrpeti hud poraz s 6:2, so sedaj povabili Ljubljance, ki so tudi marljivo trenirali ter na treningu tekmi porazili vojaško moštvo XI. armade, in to nič manj kakor 6:1. Obe moštvi sta sodeč po rezultatih imeli kaj plodna napada, ki sta zabila svojim nasprotnikom nič manj ko po šest golov. Ljubitelji nogometa so torej prišli na svoj račun. Kako pa bo to srečanje končalo v nedeljo? Ali bo uspelo Ljubljani dokazati svojo dosedanje superiornost v slovenskem nogometu? Če pogledamo zadnje rezultate tekem med Ljubljano in Hermesom, vidimo, da se je Hermes proti Ljubljani v vsem zadnjem času odlično držal. V jeseni 1941. je pri pokalnem tekmovanju prišel v finale z

Ljubljano ter izgubil prvo igro na igrišču Ljubljane pičlo z 1:2. Revanzo je igral na svojem igrišču neodločeno 3:3, pozneje pa je v prijateljski tekmi porazil Ljubljano na njenem igrišču s 4:1. Tako ima torej Ljubljana še en neopravnan račun s Hermesom ter se mu bo vsekakor skušala tokrat izdatno revanžirati. Vprašanje je le, v koliki meri ji bo to uspelo. Vsekakor pa bo ta tekma nudila že precej jasno sliko stanja in kondicije obeh moštev in gledalci bodo gotovo prišli popolnoma na svoj račun.

Predigro bosta odigrali dve mladinski moštvi, in to mladina Hermesov in Zabička, s pričetkom ob 14. prvi moštvi pa ob 15. Torej v nedeljo na svidenje na Hermesu!

Mars : Tobačna tovarna

Tudi navedena dva kluba si prizadevata pripraviti svoje najboljše moči za bližnje prvenstvene tekme. Tobačno tovarno čaka prvo nedeljo v aprilu težka preizkušnja v kvalifikacijski tekmi z Mladiko. — Prihodnjo nedeljo, 28. t. m. se bosta Mars in Tobačna tovarna pomerila na zelenem polju. Obe moštvi sta hrbeni in žilavi in zato bo tekma zanimiva. Začela se bo ob pol 4 na igrišču za Kolinsko tovarno. V predtekmi bosta igrali juniorski moštvi Viča in Zabička.

Tobačna tovarna vabi svoje aktivne igralce, da pridejo na sestanek, ki bo v petek ob pol 7 v posebni sobi gostilne Legat v Predovičevi ulici.

SK Mladika poziva vse svoje aktivne igralce, da se sigurno udeležijo sestanka, ki bo v četrtek, dne 25. t. m. ob četrti na 8 zvečer v prostorih Mladinskega doma.

Delo pokrajinske delavske zveze

Pretekle dni je bila na sedežu zveze na Miklošičevi cesti 22 važna seja vseh obratnih zaupnikov in premožovnikov pokrajine. Ob tej priliki je Stanko Jurij, organizator in poročevalec zveze za industrijski odsek, vsem zbranim predstavil najprej zveznega strokovnjaka Cincija Dal Pra, nato pa podal poročilo, poudarjajoč, da se sedaj pripravljajo sestavi kolektivne pogodbe za vse rudniško delavstvo v pokrajini, ki bo nadomestila vse do sedaj veljavne kolektivne pogodbe.

Organizator Stanko in predsednik industrijskega odseka sta nato podrobno razložila gospodarski in delavski položaj v važni rudarski panogi, nakar je tov. Dal Pra obširno osvetlil izglede, značaj in vpliv, ki ga ima zakon o zapori cen na mezno vprašanje.

Tudi posamezni zaupniki so govorili popolnoma v slogu in v duhu discipline o sklepih, ki so bili na važni seji sprejeti.

Ljubljana

Koledar

Sreda, 24. sušca: Gabrijel, nadangel; Simon, otrok; Latin, škof.

Četrtek, 25. sušca: Oznanjenje Marijino; Dula, mučenica; Irenej, škof in mučenec.

Obvestila

Koncert Šantlovih skladb. Na povabilo Glasbene Matice bo izvajalo v petek, dne 26. t. m., več naših umetnikov dela skladatelja Šanta v proslavo njegove 60. letnice. Nastopajoče umetnike omenjamo v vrstnem redu, kakor je sestavljen koncertni spored. Najprej bo zaigral violonist Albert Dermelj Koncertino za violino in klavir. Nato bo zaigrala štiri skladbe za klavir, in sicer Invenicijo, Spomini, Adagio in Nemir pianistka Bizjak Marta. Tretji nastop ima sopranistka, operna pevka Marija Mlejnikova, ki bo zapela naslednje samospeve: Galebi, O, vprašam vas, Kam? in Po zatonu. Sledil bo nastop Ljubljanskega komornega tria (Marijan Lipovšek, Albert Dermelj in Cenda Sedlbauer), ki bo izvajal 1. in 3. stavek iz klavirskega tria. Violist Žižmond Ivan bo zaigral s spremljevanjem klavirja Anamitski motiv in 2. stavek iz Sonate za violino in čelo. Končno bo nastopil še Solski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Poliča, ki bo izvajal dva triglasna ženska zbora s spremljevanjem klavirja: Mala predica in Ribič. To bo prvi nastop šolskega zbora Glasbene Matice, ki je začel ponovno s svojimi delom začetkom šolskega leta in ima nastupiranih že precejšnje število naših zborov. Spremljevanje solistov in zbora je v rokah pianista Marijana Lipovška. Na koncert Šantlovih skladb opozarjamo, začetek bo ob pol 7 v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

XI. simfonični koncert, ki bo pod vodstvom Sama Hubada in s sodelovanjem pianista Marijana Lipovška v ponedeljek, dne 29. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki uniojski dvorani, bo imel naslednji spored: 1. Beethoven: Egmont — predigra; 2. Beethoven: Koncert za klavir in orkester v G-duru št. 4, op. 58, solist-pianist Marijan Lipovšek; 3. Premr: Dva pastora; 4. Mascagni: Intermezzo iz opere William Ratcliff ter Intermezzo simfonico iz opere »Cavalleria rusticana«; 5. Smetana: Višegrad — simfonična pesnitev. — Predprodaja za ta koncert se je začela danes dopoldne v Knjižarni Glasbene Matice. Danes so v predprodaji sedeži v dvorani in na balkonu, od jutri dalje pa še stojšča. Na koncert opozarjamo.

Dekleta v Trnovem imamo na naš praznik Marijinega oznanjenja ob 6. sv. mašo in nato skupno sv. obhajilo v farni cerkvi v Trnovem. Pridite, da se skupno priporočimo naši Materi.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 24. marca ob 17.30: »Prava ljubezen« Premiera. Red Premierski.

Četrtek, 25. marca ob 17.30 »V Ljubljano jo dajmo«. Red Četrtek.

Petek, 26. marca ob 15: »Mirandolina«. Izven. Cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 27. marca ob 17.30: »Veliki moč«. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 24. marca ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 25 lir navzdol.

Četrtek, 25. marca ob 17: »Evgenij Onjegin«. Izv. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beograjske Opere. Cene od 35 lir navzdol.

Petek, 26. marca ob 17: »Janko in Metka«. Red B

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 28. marca ob pol 6 Klubdova igra: »Praznik cvetočih češenj«. — Opozarjamo, da si obširno pripravi vstopnice v predprodaji, ki bo v nedeljo dopoldne od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-1 desno.

Le compresse di Aspirina hanno un effetto sicuro

contro il raffreddore, l'influenza, i reumatismi, ecc. Le compresse di Aspirina meritano tutta la Vostra fiducia.

Aut. Prot. Milano - 31014 - 1940 - XIX

Aspirinove tablete so uspešno sredstvo proti prehladu, influenci, revmatizmu i. t. d. Aspirinove tablete zaslužijo Vaše propolno zaupanje.

Aut. Prot. Milano - 31014 - 1940 - XIX

Edgar Wallace

Žabar s krinko

»Čigav avto?« jo je vprašal vedno bolj presenečen Elk.

»Njegov, ali pa morda avto enega njegovih prijateljev,« je dejala strnjeno. »Recite, ali ste mu dober prijatelj?«

»O, da, zelo dober!« je rekel Elk previdno.

»Ali želite morda vstopiti?« Elk ji je sledil v majhno, čedno in enažno stanovanjsko sobo.

»Da vam povem resnico. Jaz sem namreč gospodu Balderju odpovedala stanovanje. Veste, velik nergač je in ga je zelo težko zadovoljiti. Nisem več v stanu, da mu v vsem ustrežem. Razen tega pa vam moram reči, da mi ni niti mnogo plačal za vse delo, ki sem ga imela z njim. Malo sem dobila za obe sobi, in sedaj se nadejam, da ju bom oddala za več denarja. Dalje je vedno bolj čuden s svojimi pismi. Zaradi njega sem morala namestiti to veliko pisemsko omarico na vratih. Toda tudi ta ni vedno dovolj velika, da bi šla vsa pošta vanjo. Kje ima še drugo službo, ne vem. Pisma pa, ki prihajajo sem, so določena za komične tvornice v Dildotu. Ne, vi boste morda mislili, da sem oseba, s katero ni mogoče izhajati?«

Elk je globoko dihnil. »O, ne, je

rekel. »Vi ste, mislim, najpametnejša ženska, kar sem jih kdaj srečal! In sedaj odhajate?«

Prikimala je. »Imam nočno službo in bom prišla šele okoli 11 ure dopoldne nazaj. Še dobro ste zadeli, da ste me dobili še doma.«

»Ali niste rekli: njegov avto? Kakšen avto pa je bil to?« je vprašal Elk. To je črn, velik voz. Znamke pa ne poznam. Mislim, da je ameriški avtomobil. In mora imeti nekaj z njim, kajti enkrat sem videla zelo veliko katalogov avtomobilskih pnevmatik v njegovi spalnici. Nekatere izmed teh značilni si je načrtal s svinčnikom, in tako domnevam, da se na kakšen način ukvarja s tako robo.«

Elk ji je zastavil še zadnje vprašanje. »Če pa ste odsotni, ali prihaja ponoči domov?«

»Mislim, da prihaja le redko,« je odgovorila žena. »On ima svoj lastni ključ, in ker sem ponoči tolikokrat odsotna, ne vem, kdaj pride domov.«

Elk je stal že z eno nogo na stopnicah svojega avtomobila.

»Morda vas lahko vzamem s seboj ter vas popeljem vsaj v bližino kraja, kamor ste namenjeni?« ji je dejal. Žena je povabila hvaležno sprejela.

Elk se je peljal nazaj k direkciji,

odprl predal njegove miznice in vzel nekaj poklicnega orodja. Ko je nato dal par nujnih povelj, je skočil v avto in odvihral.

Dick je bil povabljen od članov ameriškega poslanstva ter je sedel z njimi v loži gledališča Hilarity, ko je Elk za njegovim hrbtom tiho odprl vrata, ga potrpeljal po ramji in mu dal znak, da želi z njim na hodnik govoriti. Vse to se je zgodilo tako, da ni ostala družba niti opazila.

»Ali se je kaj važnega zgodilo?« ga je vprašal Gordon.

»Da. Pomislite. Balder je dobil svoje napredovanje!« mu je izjavil Elk slovesno. Dick ga je ves začuden pogledal. »Končno je sedaj narednik, to je v položaju, po katerem je že dolga leta hrepenel,« je nadaljeval Elk. Ko bo zvedel za to novico, ko bo to zvedela njegova ljuba žena in njegovi ljubki otroci, bo ta dan vladalo veselje med vsemi devetimi člani Balderjeve rodbine.«

»To me zelo veseli iz dveh razlogov: prvo, ker privoščim Balderju zeleno napredovanje, in drugo, ker se tudi vi radujete ob njegovi sreči ter se veselili z nami, Elk. Dobro vem, da ste se prav v zelo potrudili, da privedete moža do napredovanja.«

Elk ga je pogledal čez zgornji rob naočnikov.

»In sedaj mislite, da me je popadla sončarica, da vas poiščem le zaradi tega v tem lepem gledališču, da vam sporočim Balderjevo napredovanje.«

Toda prosil bi vas, da greste po svojo suknjo ter greste z menoj. Jaz bi namreč rad osebno izročil Balderju ukaz o napredovanju.«

Ves začuden je šel kapetan Gordon v garderobo po svojo suknjo ter se stal z detektivom v veži.

Sedaj bova šla k sedmerim hišam,« je rekel Elk. »To je lep dvorec; sicer ga še nikoli nisem videl, slišal pa sem že mnogo pripovedovati o njem. Ima garažo in udobne moderne stanovanjske naprave: centralno kurjavo, telefone in posebno moderno opremljeno kopalnico. To je seveda le moja predpostavka. Dalje vam še omenjam, da je tudi zunaj zelo dobro tehnično opremljen. Okoli vsega dvorca so napeljene žice, ki so napolnjene z električnim tokom; to so alarmni zvonci po livadah; posebni zvonci so pritrjeni tudi na vratih, dalje nožne pasti, avtomatični samokresi itd.«

»O čem pa za vraga govorite?« ga je vprašal Dick ves nervozen zaradi dolgega uvoda, ki ga je napravil Elk. Elk se je zasmejal ko kakšna histerična babnica. Peljala sta se ravno skozi Oxbriđe, ko je mimo njunega avtomobila zdrvel drugi avto, poln policajev, ki so se na vsa usta smejali. Policijski avto je bil poln do zadnjega sedeža.

»To je zelo vesela družina,« je dejal Dick.

»Da, zelo vesela,« je pritrdil Elk.

Nekaj sekund zatem je spet nek drugi avto zdrvel mimo njiju. Ta je vo-

zil s precej večjo hitrostjo ko onadva.

»Ta se mi pa zdi podoben enemu naših policijskih voz,« je dejal Dick. Tudi ta je bil prenapolnjen.

»Da, zdj se, da nekako tako,« je pritrdil Elk.

Ko je njun voz v ozki ulici začel voziti počasneje, je zdrvel že tretji voz mimo njiju in tokrat ni bilo za Dicka nobenega dvoma več. Mož, ki je sedel zraven soferja, je Dick dobro poznal. To je bil detektivski inspektor policijske direkcije.

»Kaj pa naj vse to pomeni?« ga je vprašal Dick; njegova radovednost je presegala že vse meje.

»Mi vsi se peljemo k Balderjevemu napredovanju, kjer nameravamo praznovati majhno veselje,« je rekel Elk.

V Langleyu je zavila Windsorska cesta na levo in Elk je dal, nagmivši se iz avtomobila, soferju nova navodila, kje naj vozi. O policijskih avtomobilih ni bilo nobene sledi. Najbrž so bili na poti proti Sloughu. Osmajlen delžni policaj je stal na križišču in brezbržno opazoval mimo hitce.

»Mi bomo ostali tu,« je rekel Elk in avtomobil je zavil s ceste v ozek stranski dvorec. Elk je izstopil.

»Pojdite malo po cesti naprej, jaz moram namreč nekaj govoriti s kapetanom Gordonom,« je rekel soferju. In nato mu je na kratko povedal, kar se je zgodilo. Dick Gordon ga je neje- verno poslušal.

Odločilna bitka za uničenje slovenskega partizanstva

Čez tisoč mrtvih komunistov na suhokrajinskem bojišču — Partizanska vojska obkoljena — Junaški boj vojaških sil in vaških straž proti komunističnim tolpom

Ljubljana, 24. marca.

Suha Krajina, najsiromašnejši del naše domovine, je že deset dni pozorišče odločilne bitke za uničenje slovenskih partizanskih tolpa, ki so prav ondi — obkoljene na širokem predelu — hotele izliti svoj bes nad lastnim ljudstvom. Več vasi gori, mnogi ljudje so brez strehe in skoraj goli, brez hrane, navezani zgolj na podporo, ki jim jo v prvi sili nudijo oblasti. Požgane so cerkve, požgani prosvetni domovi, požgane so domačije, od koder so stoletja prihajali kremeniti možje. Na pogoriščih plešejo partizanske vlačuge, zastopnice najnovejšega buržujskega zemškega ideala, v perverzih orgijah z začetniki tega gora. Pred očmi apostola Koebeke in pobeglega kaplana Mikuza se »prenavljajo slovensko krščanstvo in njegova svetlišča. Kidrič, Bačler, Rus, Kardelj — za njimi dolga vrsta podpornikov, zagovornikov, moralnih in denarnih sodelavcev, polnarejenih kapitalistov, kulturnih očiakov, ki se jim je že od starosti in narodnega priznanja zmešalo, raznih šolnikov, njihovih pajdašev, ki se sedaj hočejo prelistati v druge vode — in ti gledajo zdaj na krono svojega dela: na uničenje svojih tolpa in na uničenje te pokrajine.

Na stotine in stotine partizanskih trupel pokriva to veliko bojišče. Čez tisoč jih je in boj gre dalje. Ljudstvo ob požganih domovih ni klonilo. Njegovi sinovi se junaško bijejo za uničenje partizanske vojske in za požgano rodno zemljo. Ti sinovi in to ljudstvo bodo kmalu zahtevali neizprosno odgovor za vse gorje, za vse mrtve, uničene in pobite. Terjali ga bodo od vseh, naj sede ali uče ali, preokujejo kjer koli, naj bodo v taki ali taki koži — da bo enkrat za vselej konec najstrašnejšega razdobja v naši zgodovini in se ne bo nikdar več dogajalo, da bi po naši zemlji gorele cerkve in bili ljudje mučeni zaradi svoje vere.

Po osvoboditvi Hočevja je ribniški udarni bataljon prišel na Videm, od tam pa kmalu na nove akcije. Do Strug so se peljali z avtomobili, nato pa odšli v smeri proti Ambrusu. Do prve borbe s partizani je prišlo nad Ambrusom pri Izaku. Borba je bila izredno huda, trajala je nekoliko nad eno uro, ko so bili partizani poginili v beg. Umaknili so se v smeri proti Primci vasi in zavzeli položaje v nanovo izkopanem jarku za vodovod. Njihov položaj je bil nadvse krasen. Ribniški udarni bataljon je med tem nemoteno zasedel Ambrus. Partizani so imeli v omenjenem spopadu precejšnje izgube, saj so fantje ujeli celo dva živa partizana, med njimi poveljnika čete in ga na mestu ustrelili. Njegovo ime je neznan. Drugi partizan je bil doma iz okolice Črnomlja. Ko so fantje prišli v Ambrus, so bile tam že vojaške edinice.

Ambrus — same ruševine

Razdejanje v Ambrusu in v okoliških vaseh je strašno. V Ambrusu ni skoro nobena hiša cela. Mrtva partizanska trupla leže vsepovsod. Partizani so se nad vsemi vasi strašno maščevali. Vojaštvo je preprečilo partizanom odgon živine in odvoz naropanega blaga, zato so partizani, obkoljeni od vseh strani, požigali vasi, živino pa kar postrelili v vseh ambruskih vaseh. Na vseh vrtovih ljudje kopljejo jame, da zakopljejo vanjo postreljeno goved, konje in prašiče.

1500 partizanov je napadalo

Cenijo, da je bilo na tem kraju zbranih okrog 1500 partizanov, dočim je ribniški bataljon številčno manjši.

Zverinsko postopanje z mrtveci

Ljudje pripovedujejo o barbarskem postopanju partizanov z ljudstvom in z ujetniki. Prav vse so slekli skoraj do nagega, jih sezuli in njih trupla zverinsko razsekali. Vračajoči se vojaki pripovedujejo, da se na mrtvaških truplih vidi, kako strašno so jih mučili pred smrtjo. Nekateri so razsekani s sekiri, drugi imajo popolnoma stolčene glave, tretji so razrezani z bajoneti, skoro noben pa ni zadet samo od krogle.

21. marca je bila v cerkvi na Vidmu spominska slovesna sveta maša za pokojnimi žrtvami, ki so jih nato odpeljali v Ljubljano. Dva fanta vaške straže so odpeljali na njuna domova. Od vseh dobropoljskih fantov je doslej kljub strašnim borbam, ki so jih imeli, ranjen samo eden.

Partizani so v pobesnelem obupu nato zažgali vas Plešivico in cerkev Sv. Katarine.

Sam si je moral izkopati grob

Na Velikem Korinju so partizani vzeli na dom Vidica Ignacija, ki je bil prej član vaške zaščite. V neki borbi s partizani je izgubil oko. Partizani so ga vprašali, ako hoče iti z njim in biti partizan. Odgovoril je, da ni sposoben za borbo, ker je brez očesa. Tam si je moral sam izkopati jamo, ob njej so ga ubili in vanjo zažgali.

Cerkev na Kalu popolnoma razbita, šola na Korinju zažgana

Partizani so popolnoma razbili lepo cerkev na Kalu nad Ambrusom, prav tako tudi korinjsko, ki so jo tudi obstreljevali z metali min. Šola na Korinju je zažgana. Fantovske straže, ki so včeraj obšle te kraje, so našle ogromno partizanskih trupel. Med njimi je bilo tudi nekaj partizanov. Partizani in partizanke so bili oblečeni v oblačila, ki so jih naropali po revnih vaseh v Suhi krajini še pred dnevi.

V Ambrusu so partizani priredili ples na pogoriščih

Partizani so po strašnih opustošenjih priredili v požganem Ambrusu ples, in sicer v župnišču. Na večer, predno so partizani iz Ambrusa odšli, je prišel še nek partizan, da bi ustrelil duhovnika Križana. Skozi okno je ustrelil prav na posteljo, kjer naj bi imenovan spal. K sreči je bil drugje in ga krogla ni zadela.

Zaseda v Tisovcu

Dne 17. marca je poveljnik videnske legije poslal enega od fantov kot kurirja iz Ambrusa v Struge. Junaški Samec Ivan je vso noč hodil in se srečno prebil skozi vse partizanske zasede.

Dne 20. marca so na Korinju prijeli dve ženski, ki sta partizanom izdali število fantov v bunkerju in izdali imena belogardistov. Posledica je bila, da so partizani njihovim družinam vse pokradli in požgali hiše.

Ponovne grožnje

Partizani — Dobropoljci, ki so še sedaj v gozdu, so zagrozili dobropoljski kotlini, da ne bo ostal niti kamen na kamnu. Fantje so ujeli partizana, ki je prenašal nalog nekemu komandantu, v katerem naroča vrhovni poveljnik, da morajo partizani požgati vse od kraja in tudi vse ljudi pomoriti. Dobropoljskim duhovnikom so partizani že v naprej sporočili, naj se pripravijo, ker bodo v kratkem viseli na ovratnikih.

Akcija v Hinjah

Ko so partizanske brigade prihrumele v Suho krajino, so se Hinjam izognile, ker so pač vedele, da je postojanka močna in dobro utrjena. Tamkajšnje moštvo pa je bilo v strogi pripravljenosti. Ker so vedeli, kakšna moč je prišla, zato je poveljnik prepovedal samostojne akcije izven taborišča. Fantje sami pa so ga tako rekoč prisilili, da jim je 17. marca dovolil in takrat je odšla večja straža v vasi Prevalje, Zvirče in Ratje. S partizani so imeli le manjše praske.

Dne 18. marca je zopet odšla skupina 30 fantov v smeri proti Ratjam. Komaj so prišli dober kilometer v gozd nad Hinje, so že padli v partizanske zasede. Partizanov je bilo okrog 200. Tedaj se je poveljnik straže Klinc Milan poslužil zvijače, ki mu je odlično uspela. Zaustravljen je straže in pričel dajati povelja: »Patrolja v fronto. Dobropoljci v pripravljenosti. Dve četi 2. bataljona udarita iz desnega bokal 3. bataljon iz levega bokal. Tri čete ostanite v rezervi! Naprejši Juriš!»

50 fantov je hitro razbilo strelsko formacijo

Jo čim dalje raztegnilo in med divjim vpitjem začelo napadati partizane. Partizani, misleč, da jih res napada nekaj bataljonov Dobropoljcev, so se spustili v divji beg. Fantje so previdno šli nekaj časa za njimi, predaleč si niso upali zaradi majhnega števila. Uspeh enourne borbe je bil odličen. Ubili so 5 partizanov, tudi poveljnika tega bataljona, 15 pa so jih težko ranili, tako so v vasi Ratje skoraj vsi pomrli. Od fantov ni bil ranjen nobeden. Vrnili so se nato v svoje oporišče v Hinje.

Dne 19. marca so fantje dobili nalogo, da zasedajo vrhove severno od Hinj. Na Pleši je držalo zasedo 20 fantov, nad Prevaljami 20 in na Vrščiku 40. Na Vrščiku so imeli takoj s par-

tizani hudo borbo, ki je trajala precej časa. Fantje so se v borbi odlično držali. Pobili so mnogo partizanov, še več jih ranili, dočim od fantov ni bil nobeden ranjen. Tokrat so zaplenili ogromno partizanske municije in cele kupe naropanega blaga.

25 voz ranjenih partizanov

Iz Višnjeja je prispelo poročilo, da so v sredo, 17. marca, partizani peljali mimo vasi okrog 25 voz ranjenih. Peljali so jih morali domačini. Ranjencev je bilo okrog 300, vse to pa so partizani vlekli proti Staremu logu po Cinkarski cesti. Ljudi, ki so morali na cesti čakati, da jim partizani pripeljejo konce, so ujeli vojake, vendar so jih spustili, ko so jim razložili položaj. Partizana, ki sta stražila te ljudi, so vojaki na mestu ubili.

Letalo uničilo skoraj cel partizanski bataljon

V vasi Višnje je bil s svojim poveljstvom zbran ves tretji bataljon Tomšičeve brigade. Nanj je prišel prav v trenutku počivanja aeroplan in bombe so zadele v polno. Partizani so sami izjavili, da je zaradi bombardiranja bataljon popolnoma uničen.

V noči od petka na soboto so se ponovno zbrale vse tri partizanske brigade. Odšli so v smeri proti Smuki, da bi se od tam približali v Rog. V Smuki pa jih je že čakal bataljon vojaštva in jih obkolil. V besnem obupu so se partizani spustili v strašno borbo, ki je trajala od 11 zvečer pa do 4 zjutraj. V borbi je padlo okrog 100 partizanov.

Dne 20. marca se je pomikala kolona 200 partizanov iz Ratij na Prevalje in dalje na Seč. S seboj so imeli 26 konj, ki so vleкли ukradeno blago. V Seči so jih ponovno presretili vojaki in vnela se je borba, ki je trajala od štirih popoldne do devetih zvečer. Poročila o borbi slede.

Šolo na Zvirčah je zažgal sam Daki

Neki partizan, ki so ga ujeli, je pripovedoval, da je šolo na Zvirčah zažgal sam Daki. Ko ga je ta nagovoril z naslovom »tovariš, ga je nahrulil: »Danes nisem več tovariš, ampak gospod.« Nek drugi partizan pa je izjavil, da tudi ni več tovariš, ampak bandit.

Partizani so zažgali tudi Stari Log

pri Kočevju. Vas je začela goreti 14. marca ob enajstih zvečer in je gorela dva dni. Zgorelo je razen cerkve prav vse.

Po vseh teh dejanjih komunisti zlorablajo v svojo obrambo sveto pismo

Partizani še vedno preplavljajo mesto in deželo s svojo komunistično propagandno literaturo. Poleg mnogih brošur so izdali tudi pamflet »Farizejska bela garda«. V njem poskuša nekdo, ki je nedvomno iz kroga »krščanskih socialistov« in sedanjih »katoličanov« v Osvobodilni fronti, z drzno zlorabo sv. pisma primerjati Kristusovo odrešilno delo v judovskem ljudstvu z sedinstvenim podvigom slovenskega ljudstva ob nastopu Osvobodilne fronte. Kakor eta se Janez Krstnik in Kristus borila proti judovskim klerikalnim in liberalnim voditeljem — farizejem in saducejem, ki so se uklanjali tuji oblasti, tako se bori danes proti klerikalnim in liberalnim izjemcem slovenskega ljudstva, ki se je po 1300 letih suženjske odvisnosti v osvobodilni fronti zavedlo samo sebe, pravi partizanski svetopisemski ekseget. Mar ni naravnost bogokletno primerjati komunistično morjenje in ropanje, ki naj bi enako služilo odrešenju in osvoboditvi kakor Janezova in Kristusova resna beseda za notranje duhovno obnovenje?

Slovensko krščanstvo se je po mnenju anonimnega pisca izživljalo le v zunanjih obredih in političnih manifestacijah, izgubljalo pa notranjega duha in se ni kazalo v delih usmiljenja. To si upa očitati katoliški slovenski duhovščini ter katoliškim nesebičnim in požrtvovalnim laičnim apostolom, množici članov katoliških karitativnih redov in organizacij družba roparjev, požigalcev in morilcev! Če se je tu in tam po kazala sebičnost pri posameznikih, ali mar zato, ker so bili v vrstah vodilnih katoličanov? Ali ni krivično očitati to napako kar pavšalno vsem?

Ob očitku, da goji klerikalizem le mamonižem, da duhovščina in klerikalni voditelji izrabljajo vero le v svoj gmotni dobiček, nam zavzveni še dobro znana in izrabljena lajna vseh komunističnih agitatorjev, ki načeloma napadajo vero kot kapitalistično ustanovo za izžemanje nevednega ljudstva. Čemu se sklicuje pisec tega pamfleta na sveto pismo, čemu se še imenuje kristjan in katoličan, če zvesto stopa po stopinjah tistih, ki vero sovražijo in jo zatirajo kot najnevarnejši strup ljudstva?

Svojim očem ne moremo verjeti, ko beremo v brošuri: »Komunizem in osvobodilna fronta ne ogražata vere.« Divje sovraštvo proti škofu, katoliški akciji, ubijanje duhovnikov in vidnih predstavnikov katoliških organizacij, zažiganje, miniranje in rušenje cerkva, to naj ne bo ogrožanje vere? Kaj je po vsem tem krščanski socializem med partizani sploh še vera? Najbrž le zasebna stvar, v srec skrito čustvo, ki naj se ne oglašja, kadar to zahtevajo interesi nemoralne in brezobzirne revolucije.

Partizani so dolgo iskali duhovnika, ki bi kot kurat med njihovimi odredi pred vsem svetom kril zločinsko nasilje. Zdaj so ga menda dobili in ga hvalljo kot svečenika po volji in eru ljudstva. V isti sapi pa sipljejo ogenj in žveplo na duhovnike, ki vrše dušno pastirstvo v slovenski legiji in v skupinah vaških straž. Češ da so pridigarji sovraštva in nasilja. Po partizanski morali je pač obrambna akcija velika krivica proti napadalci, zavrtno streljanje nedolžnih in ropanje slovenskih kmečkih domov pa ljubezen partizanov do našega ljudstva.

Drzna je parodija na svetopisemsko prerokbo o vesoljni sodbi. »Krščanskemu socialistu se taka sodba vrši med nami že sedaj. Ljudje se ločijo med dobre, ki gredo z osvobodilno fronto, in hudobne, ki podpirajo belo gardo.«

Nekaka krona vsem izvajanjem pa je zaključna pretnja, izrečena z evangeljskimi besedami vsem prijateljem in sodelavcem bele garde: »Farizeji, Judeži, Kajni, vzelo se vam bo krajje-

Dva borca za dom sta padla

V polhovgrajski akciji, ki je dosegla svoj višek v petek popoldne pri Belci, je padlo, kot smo že poročali, 83 partizanov, dočim sta padla v junaški borbi le 2 naša borca: Piškof fant (Grdadolnik) iz Vidmarjevega bataljona in Frank Martin iz Velike Ligojne. Ta je namreč stopil na nastavljen partizansko mino, ki ga je ob eksploziji raznesla. Frank Martin je še pred kratkim ušel partizanom in doživel vse grozote partizanske pravice. Zato pa je bil tudi z dušo in srcem vnet član vaške straže in se je pridružil junaškim borcem Vidmarjevega bataljona.

S štajerskega

Spominski dan junakov so v Mariboru letos drugič proslavljali. Na zgodovinskem trgu Adolfa Hitlerja, kjer so padle tudi žrtve za Spodnje Štajersko leta 1919., se je zbrala tisočglava množica. Domači polk je nastopil s svojo in z zastavo bivšega 47. polka, ki jo še vedno hranimo. Prisostvovali so tudi domobranci in mladina. Dalje so bili navzoči številni bivši vojaki: 47. polka z odlikovanji na prsih. Med častnimi gosti sta bila zvezni vodja Franc Steindl in župan Knaus. Spominski govor je imel polkovnik Westphal. Ob zvokih »Dobri tovariši« je vsakemu izmed svojcev padlih izrekel sožalje. Za zaključek je bil pred magistratom mimohod čet.

Logi junakov. Na spominski dan junakov so bili tudi na Spodnjem Štajerskem izročeni svojemu namenu spominski logi junakov. V vseh krajih, kjer obkrojujejo padle, so uredili posebne spominske loge. V ta namen so izbrali najlepše kraje izven naselij v prosti prirodi, na gričih in v gozdčkih. Za vsakega padlega je bila postavljena lična spominska ploščica, ki nosi ime, rojstno in smrtne podatke in kraj, kjer je pokojni žrtvoval svoje življenje za Reich. Razen železnega križa in ključkega križa ni nikakih drugih okrasov. V Mariboru je log junakov na Kalvariji, kjer stoji spomenik padlim vojakom domačega polka. Svečanosti v nedeljo popoldne se je udeležil tudi župan Fritz Knaus in imel spominski govor. Položeni so bili venci vojske in Heimabunda.

Za domovino so padli. Na severni ruski fronti je 23. februarja padel vojni prostovoljec desetinik Anton Ferlesch iz Maribora, star komaj 23 let. Na srednjem odesku vzhodne fronte je padel podčastnik v oklepem polku Gerhard Heidberg, star 22 let. V 47. letu starosti se je moral posloviti od življenja vladni in šolski svetnik Alfred Gross, ki je padel v vojni službi kot kurirski častnik.

Umrli so v Mariboru: 77 letna zasebnica Kristina Parlova, 76 letna zasebnica Zofija Vogrinčeva in 75 letna Marija Rušovjakova. — V cvetu mladosti, stara komaj 22 let, je v Berlinu umrla cand. med. Dana Košakova, po rodu Tomšetova. Njene zemске ostanke bodo iz Berlina prepeležali v Ptuj.

Zadnje slovo od žrtve zločincev. Preteklo soboto so na pokopališču pri Sv. Juriju ob Taboru položili k večnemu počitku Maksa Poschabala, ki je padel kot žrtev zločincev. 67 letnega posestnika so razbojniki ob navzočnosti njegove družine umorili. Pogreba so se med drugimi udeležili uradni vodja Paidasch in oddelek domobrancev.

Za letošnje proizvajalno bitko bodo tudi na Spodnjem Štajerskem od 24. do 27. marca velike kmečke skupščine. Govorili bodo deželni kmečki vodja Hainzl, glavna oddelna vodja Frodl in Hohenlein in glavni štabni vodja dr. Leitner.

Prepoved prodaje klobukov iz klobučevine. V času od 15. marca do 15. avgusta je po poročilih nemških tiskov prepovedano potrošnikom prodajati klobuke iz klobučevine. Izjeme od te prepovedi so deželni klobuki k narodnim nošam. Prepoved velja za moške in damske klobuke.

Reja golobov pismenosti na Spodnjem Štajerskem prepovedana. Vodja civilne uprave je izdal odredbo, po kateri je reja poštnih golobov na Spodnjem Štajerskem prepovedana. Izjemna dovoljenja dajejo deželni uradi ali mariborska policija.

Obvezni zbor letnika 1929 je bil v nedeljo popoldne v Götzovi dvorani v Mariboru. Na zbor so prišli vsi dečki in deklice tega letnika iz vsega Maribora. Povabljeni so bili tudi starši.

V dramskem gledališču pripravljajo pasijon

V spored naše Drame prihaja za letošnji postni in velikonočni čas po večletnem presledku pasijonska drama »V času obiskavanja« — šest postaj o Jezusovem poslanstvu. Delo bo prišlo na oder na novo nastudirano in vse vloge so kar najboljše zasedene. Nastopilo bo poleg nosilnih vlog še veliko številno sodelujočih, kakor: apostoli, člani Velikega zbora, stražarji, menalci, romarji, dečki in deklice. Delo režira Edvard Gregorin. Pasijonske predstave bodo igrali za abonma. — Prav tako se bodo vršile izven abonmaja predstave, in sicer ob delavnih in o velikonočnih praznikih.

Partizanski porazi v Ribniški dolini

Iz Ribnice je prispelo poročilo o junaškem odporu vojaštva in jurjevske vaške posadke, ki je doživela svoj ognjeni krst. Hude borbe so bile v Danah, Kotu, Novi Štifi in v Ravnem dolu. Partizani so imeli večje izgube, od vaške straže pa so padli štirje. Poročila slede.

Kakor poročajo, je padel tudi tehnik Blaj Tomc iz Ljubljane. Toneta so imeli partizani že lansko leto v svojih rokah, pa jim je zvezan nekaj minut pred smrtjo ušel. Pokojnik je bil med ribniškim ljudstvom, kjer je delal pri regulacijah Savejca in Bistrice, zaradi svojega

značajo in dobrega srca zelo priljubljen. Ko je doživel grozne dni v Ribniški dolini in delil z ljudstvom vso bedo, je bil z vso dušo proti uničevalcem naših domov. Za ta dom je tudi častno padel. Partizani so ujeli v borbi žrtev kostavca Mate Edvarda iz Goriče vasi. Razbili so mu glavo s puškinim kopitom in ga zavlekli na nek kraj ob gozdu blizu Kota. Prav tako so mučili Lovšina Antona iz Dol. Lazov ter mu z ročno bombo razbili glavo. Obležal je skoraj na istem kraju kot Mate. V borbi je padel tudi nek dolenjski fant. Poročila slede.

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancem, da je dne 22. marca dočrpel v 29. letu starosti naš dobiro sin in brat, gospod

Mate Edvard

črkostavec

Prosimo, spominjajte se ga v molitvi!

Goriča vas, 23. marca 1943 Žalujoča rodbina Matetova

Junaška smrt italijanskega vojaka v Rusiji

Ganljiva pisma, ki jih je pisal svojem v domovino

Na čelu Črnih erajc »Mc« je padel na ruskem bojišču skvadrist Sacchero, prostovoljec v treh vojnah, ki je bil večkrat odlikovan s kolajno za hrabrost. Tako je ta junaki legionar doprinesel najvišjo žrtev na oltar domovine. S temi besedami se začne ganljivo pismo, ki ga je turinskemu listu »La Stampa« poslal njegov dopisnik iz Rima in ki v njem nato piše se naslednje:

Goreča vera, ki ne pozna nobene ovire in navdušenje brez oddiha sta jasno izražena v pismih, ki jih je ta skvadrist ob različnih prilikah poslal svojim domačim in znancom. Dne 3. avgusta 1941 je na primer pisal svojemu mladoletnemu sinu tole: »Moj predragi sinko, to je že tretje leto tvojega mladega življenja, odkar sem daleč proč od tebe, na vojski. Danes domovina bije orjaški in sveti boj, da vam pripravi boljšo bodočnost. Vsi dobri Italijani so na svojih mestih v tem spopadu. Tudi jaz sem med njimi. Borimo se za našo omiko, za naše mesto na svetu, za naš vzor, borimo se, da uničimo stoletnega sovražnika, ki pravi, da ni Boga.«

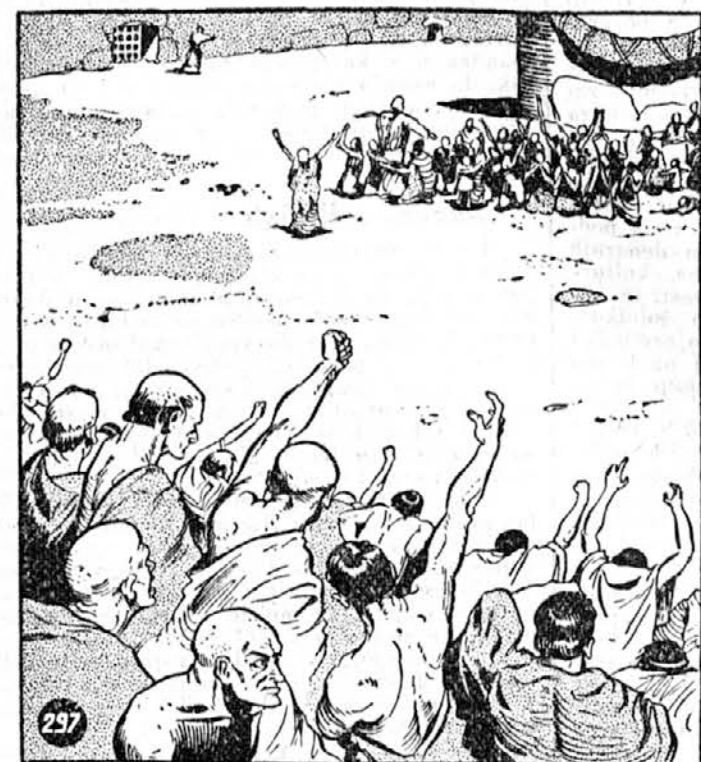
V nekem pismu, ki ga je pisal svoji materi in bratu, pa je napisal: »... če se ne bi udeleževal tega orjaškega boja med lučjo in temo,

med omiko in divjaštvom, bi se smatral nevrednega življenja.«

Za božič je Sacchero pisal svoji ženi: »... Spet je prišel božič, ki ga preživljam daleč od vas in v vojaški suknji. Ti veš, kako sem srečen, da lahko s orožjem služim svoji domovini, in prav gotovo ne zavidam tistih, ki so raje lepo doma v copatah...« V nekem drugem pismu pa piše svojemu bratu: »Življenje ni nič, kadar se borimo za velike vzore. V nekaj dneh človek doživi lepe, nepričakovane in velike stvari. Pregnati sovražnika s te ali one višine ali vasi, ostati živ po silovitem bombardiranju, slišati žvižg bomb, ki dežujejo z neba, videti jih, kako se s peklenko silo razlete na tleh, slišati regljanje strojníc s tal in letal ter žvižganje krogel — vse to so doživljaja, ki jih ni mogoče popisati, veseli trenutki v človekovem življenju, čeprav človeku postaja ob takšnih prilikah tesno okrog srca in mu začne žila hitreje utripati. Bije se boj za idejo, zmaga se za idejo, za našega živega Boga. Bodite veseli in nikar naj vas ne skrbi: Tudi če bi moral pasti, se svet zaradi tega še ne bo podrl. Če bi se zgodilo, da me več ne bo domov, te prosim, da skrbiš za moje male in za njihovo vzgojo. Naj zrastejo v veri v domovino. Vanjo in v Boga morajo verovati, in v Duceja...«

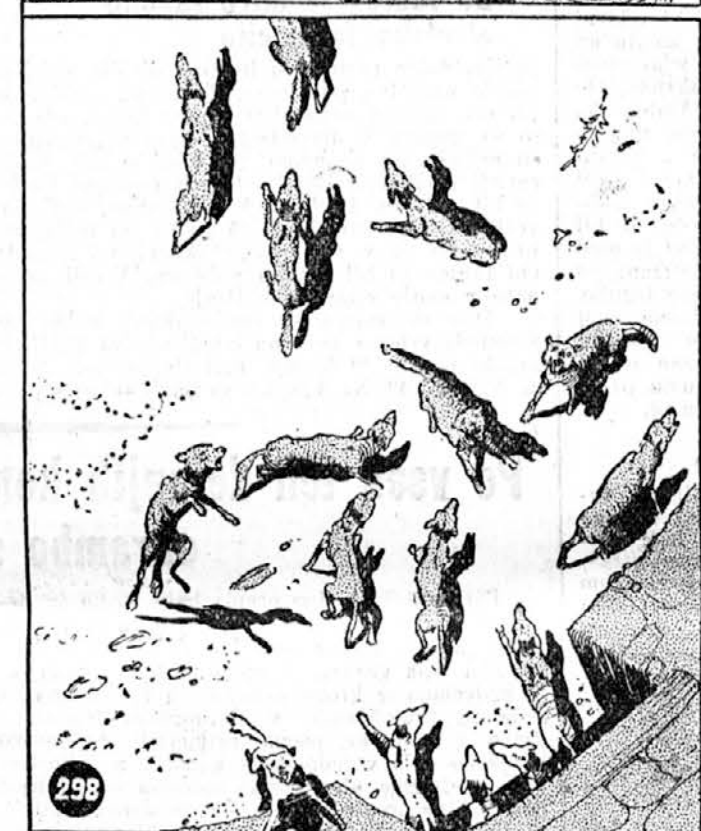
HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

297.
Po oddihu je v gledališču vse umolknilo: zdaj so imeli priti na vrsto kristjani — prizor, ki ga Rim še ni videl. Kristjani, zastupljeni vodnjakov, ljudozrci, sovražniki domovine...

Ko so se odprla vrata, se je arena brž napolnila s čudnimi bitji, oblečenimi v živalske kože. Vsa ta bitja so hitela na sredo peska, ondi pokleknila in dvignila roke. Gledalci so besneli, ker so mislili, da kristjani že pred začetkom boja prosijo usmiljenja. Toda čakalo jih je novo prenečenje. Iz kosmate množice je vstala čudna, neznana pesem: »Kristus zmaga, Kristus vlada...!«

298.
Ljudi je zajelo začudenje, ko je resni, mogočni spev došel prav do vrh gledališča. Vse je molčelo in strmelo.

Tedaj pa so odprli mreže in v areno so planile tolpe divjih psov, ki jim nekaj dni niso dali nič jesti, da bi rajši šli nad kristjane. Ti so klečali kakor okameneli in peli. Psi so bili presenečeni zaradi njihove neigibnosti in niso hoteli takoj skočiti nanje. Vzpenjali so se na ograjo, tekali okoli arene ter divje lajali.

venščini. — 13.12 Klasični orkester vodi dirigent Manno. — 13.45 Pisana glasba. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.10 Operna glasba na ploščah. — 14.30 Pisana glasba. — 15.00 Poročila v slovenščini. — 17.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 17.15 Koncert pianistke Marte Bizjak-Valjalo. — 17.35 Kvartet »Il Giglio« Ljudskega dopolnjava v Firenci. — 19.00 »Govorimo italijansko« poučuje prof. dr. Stanko Lehen. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Italijanska glasba v narečju. 20.00 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 »La Traviata« opera Giuseppe Verdia (21. prikl.) Predavanje v slovenščini (22.10 prikl.) Zanimivosti v slovenščini. Po operi (22.50 prikl.) Poročila v slovenščini.

Četrtek, 25. marca. 7.30 Operetna glasba. — 8 Napoved časa; poročila v italijanski. — 12.20

Plošče. — 12.30 Poročila v slovenščini. — 12.45 Operna glasba. — 13 Napoved časa; poročila v italijanski. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.25 Prenos za Nemčijo — orkester vodi dirigent Angelini. — 14 Poročila v italijanski. — 14.10 Koncert radijskega orkestra; vodi dirigent Drago M. Sijaneč. — Pisana glasba. — 15 Poročila v slovenščini. 17 Napoved časa; poročila v italijanski. — 17.10 Pet minut gospoda X. — 17.15 Nove plošče Cetra. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Laska glasba. — 20 Napoved časa; poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Koncert orkestra CORA. — 21 Operetno glasbo vodi dirigent Galino. — 21.35 Klasični orkester; vodi dirigent Manno. — 22 Glasba otroške dobe. — 22.15 Komorna glasba. — 22.45 Poročila v italijanski.

Industrijska moč Nemčije, Italije in Japonske

Primerjava industrijske proizvodnje v državah trojne zveze in v njim sovražnih državah kaže, kdo je na boljšem

Pod gornjim naslovom prinašajo »Le Ultime Notizie« zanimiv gospodarski članek, ki v njem rimski dopisnik piše naslednje:

»Če je res, da industrija potrebuje moč, ki jo znajo voditi, in delavcev, ki z lastnimi rokami opravljajo delo po tovarnah, potem je tudi res, da so države trojne zveze znale zadostiti potrebam in zahtevam sedanje vojne s tem, da so že v mirnem času poskrbele za nemoten prehod iz mirnodobne v vojno proizvodnjo. V tem oziru so se trije največji industrijski narodi — kakor je poudaril grof Volpi di Misurata — to so Združene ameriške države, Velika Britanija in Francija, znašle v razmerah, ki so v primeri s tistimi, ki vladajo na industrijskem polju v Nemčiji, Italiji in na Japonskem, neugodnejše, zlasti pa so dosti na slabšem glede dela na tistih področjih, ki pridejo za vojno v poštev.

Da vsaj približno ocenimo razmere, ki vladajo v tem oziru v sovražnem taboru, zadostuje, če si ogledamo malo številke o industrijski proizvodnji. Kar zadeva Francijo — piše agencija »Gec« — je v dobi od leta 1928 do 1938 industrijska proizvodnja stalno padala, tako da je indeks proizvodnje zdrl od 100 na 83, kovinska industrija pa se je zmanjšala za 32,8, mehanična industrija pa za 24,6 odstotkov. V Združenih ameriških državah se je splošni indeks proizvodnje dvignil za 8,1%, podrobni ogled raznih industrijskih področij pa kaže, da se je znatno dvignila samo proizvodnja letal in sicer za 237,3%, dočim se je proizvodnja na vseh drugih področjih le za malenkost dvignila.

Angleška industrija je najbolj napredovala na polju izdelovanja za vojno potrebnih stvari. Od leta 1930 do 1937 je poskočila za 33,1%. V topilniški industriji je proizvodnja poskočila za 66,6%, na polju kovinske industrije za 65%, na polju kemije pa za 24,5%.

Tak je bil položaj v sovražnih državah. Popolnoma drugačen pa je bil, kakor kažejo naslednji podatki, v državah trojne zveze. Najbolje se je na vojno pripravila Nemčija, v kateri se je proizvodnja na polju vojnega gospodarstva v letih 1933 do 1938 dvignila za 115,2%. Zlasti je oživela železna industrija (240,3%), industrija jekla (183,4%), kemična industrija (167%) in proizvodnja električnega toka (za 137,7%).

Nič manj se industrija ni razmahnila tudi na Japonskem, kjer se je v kratki dobi od leta 1932 do 1937 posrečilo dvigniti indeks proizvodnje industrijskih izdelkov za 97,9 odstotka.

Kar zadeva Italijo, moramo poudariti, da je vlada posvetila največjo skrb zlasti izdelovanju orožja, in vse kaže, da so bili doseženi zelo očitni uspehi. Iz primerjave številke ljudskega štetja leta 1921 in onega iz leta 1936, se vidi, da se je število ljudi, zaposlenih v raznih panogah industrije, dvignilo za 50% ter doseglo številko 6 milijonov, dočim se je proizvodnja na raznih industrijskih odsekih dvignila v dobi od 1921 do 1939 povprečno za 130 odstotkov. Ta povprečni odstotek pa je daleč prekorajla proizvodnja na polju kemije, elektrike in mehanike. Prva se

je dvignila za 211, druga za 255, tretja pa za 150 odstotkov. Največji razvoj je bil z ozirom na proizvodnjo dosežen na poljih, kjer izdelujejo za vojsko potrebne stvari, dočim so razni ukrepi, ki se nanašajo na proizvodnjo, na cene ter na preskrbo s surovinami imeli za posledico, da se je industrija lahko dvignila na najvišjo stopnjo.

Amerikanci so doslej izgubili nad 70.000 moč

Vojni poročevalski urad Združenih držav je »poročil« — pravi neko obvestilo iz argentinske prestolnice Buenos Airesa —, da so ameriške oborožene sile od začetka vojne do danes izgubile 70.030 moč. Od teh je mrtvih 11.005, ranjenih 12.442, pogrešanih 38.129, ujetnikov pa 8456. Iz števil, ki jih je objavilo ameriško vojno ministrstvo, se vidi, da znašajo izgube, ki jih je pretrpela severnoameriška kopenska vojska, 45.533 moč, od katerih je 4253 mrtvih, 7815 ranjenih, 25.029 pogrešanih in 8456 ujetih. Po podatkih, ki jih je dal ameriški mornariški odsek, pa znašajo izgube, ki jih je pretrpela vojna mornarica in zbor mornariških strelcev in vojaštvo, ki varuje severnoameriške obale, 24.427 moč, od katerih je 6750 mrtvih, 4627 ranjenih in 15.100 pogrešanih.

Usodno zdehanje

Zares edinstvena nesreča je zadela zadnjič neko gospo v trenutku, ko je odhajala s kolodvora v Ziethenu v Nemčiji. Gospa je imela za seboj dolgo vožnjo in je bila silno utrujena, ko se je pripeljala v Ziethen. To se je videlo na njej tudi po tem, ker je neprenehoma zehala. Nenadno pa so ji pri tem zehanju usta ostala odprta in ni jih mogla več zapreti. Neko poročilo iz Berlina pravi, da so gospo morali nemudoma odpeljati v bližnjo bolnišnico, kjer so jo takoj operirali. Operacija se je posrečila in žena je spet lahko zaprla usta.

Vedo, da so bili v gledališču, a kaj so gledali, se ne spominjajo

Stockholm, (CE) Gallupov zavod v Stockholmu je po časopisu »Dagens Nyheter« sklenil ugotoviti, kakšen spomin imajo ljudje. Omenjeni časopis je zastavil bralcem vprašanje, ali se spominjajo podrobno vseh prizorov iz gledaliških predstav, ki so jih videli zadnje leto. Odgovori so bili precej nepričakovani. 42 odstotkov bralcev je z obžudovanjem vredno odkritostno odgovorilo, da se sicer čisto dobro spominjajo, da so bili tedaj in tedaj v gledališču, a spomniti se več ne morejo, kaj so tam gledali: ali zaljubljeno opero, žaloigro, opereto ali komedijo.

EIAR — Radio Ljubljana

13.00 Poročila v italijanski. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slo-

IZVIRNI ROMAN

Jerneje je imel s hlapci in deklami prav za prav smolo in srečo. Jože, ki mu je dolga leta zvesto služil in na katerega se je lahko zanesel kot na koga iz svoje krvi, ki je nesrečno končal. Zal mu je za njim. Pokopati ga je dal v grobu, ki čaka tudi njega. Sredi poletja, ko so brenčeli in muhe najbolj sitni, je zbežal na njivi vol. Revez ga je mislil uloviti. Pustil naj bi ga, da bi se zletal, saj bi se že pomiril, ko bi začutil utrujenost. Toda Jožetu se je mudilo z delom. Čakala ga je še nezorana njiva. Zato je skočil za njim, ga lovil in preskakoval razore. Ko se je volu nekoliko približal, ga je ta počakal, da ga je lahko prijel za povodec, a precej nato spet poskočil. Toda Jože ga je krépro držal. To je menda vola ujezilo. Spet je počakal. Jože je bil prepričan, da bo žival krotka in utolažena, a nenadoma se okrene z glavo in ga siloma sune v trebuh. Jože je divje zakričal, se prijel za trebuh in se sesedel. Ko je prišel dohtar, ni mogel ugotoviti drugega kot smrt. Tako je bil Jerneje ob dobrega delavca.

K sreči se je na jesen oglasil Hojčev Janez iz Hudega dola in se ponudil za glave. Gospodar ga je nezaupno pogledal, ga premeril od nog do glave, si zavil brke in dejal:

»Hm. Služil bi rad? Pa znaš prijeti za delo kot gre?«

Hlapec je krepko pokimal in drzno zrl v oči. To je Jerneju ugaljalo. Samo njegov pogled mu je govoril, da je fant odkrit. In kdor je odkrit, je tudi dober.

Zmenila sta se za lon, za čizme, gvant in perilo. Potlej je precej pljunil v roke, in nič mu ni bilo treba reči, kje naj začne. Boštjanu se je zdelo, kot da si je Janez njegov grunt ogledal že prej, ker tako dobro ve, kje je potrebna njegova roka. — Sprva se nista nikoli dosti

menila. Kadar pa sta se, sta bila oba modra in kratkih besed. V Janezu je imel gospodar prijatelja, ki mu lahko zaupa vse, kar ima in premore... Zemljo je ljubil in negoval kot on. Jerneje samo ni razumel usode ali časa, ki ne dopušta takim ljudem lastništva zemlje, saj bi jo kar pestoval, da se morajo zato ubijati na tujih gruntih...

Mano je vzela Kravarica kmalu nazaj. Nakupila je nekaj ruh zemlje in dejala je, da sama ne zmore vsega. Res, da ima dosti otrok, a teh ne more vpregati v prenaporno delo, ker so še premajhni. Pri tem ji lahko pomore samo Mana. Jerneje se za to ni prav nič zmrdoval, temveč je odprl skrinjo, ji odštel, kakor so se zmenili in zapisali, ter ji kupil čizme in nov gvant.

Teže mu je bilo za Pepo, ki se je za predpust omožila. Bila je delavna in od sile pridna in nič ne more reči čeznjo. Samo v njeno srečo dvomi, ker je vzela sobenjeka, ki ni imel ničesar, razen gvanja in klobuka na sebi. V najem sta si vzela na pol razpalo kajžo. Sreča je vsaj ta, da je dobil mož delo pri cesti, ker bi lahko drugače gledala živo steno namesto kruha in žganec. No, Boštjan Jerneje jima želi vso srečo. In če bosta kaj potrebovala, so njegova vrata zmeraj odprta...

Namesto te mu je Janez priporočil Koritnikovo Rezo, doma prav tako iz Hudega dola. No, če Janez pravi, da bo dobra delavka, zakaj pa ne! Sprva jo je zmeraj opazoval, a ko je nekoč opazil, kako je klofnila sina Boštjana, ker jo je nekaj zalezaval, se mu je priljubila in mu zbila sleherni iskrico nezaujanja. Imel jo je za pošteno in dobro dekle. Tako se je vselej tudi izkazala.

Potlej so skupno prišli in začeli na novo.

Kadar gleda Boštjan Jerneje nazaj, v leta, ki so tako hitro minila, ga stisne okoli srca. Tako hitro je prešlo. Kot bi trenil z očmi, pomignil z mezinco ali napravil s svinčnikom kratko črto. Ko človek nekaj doživlja, se čas vleče po polževo, a ko se spominja pozneje nazaj, se mu zdi, da se je vse izvršilo nanaglo... To so stalne človeške misli.

Ej, takrat je bil Boštjan še samski, fant od fare. Minko je ljubil, zaradi nje in zaradi zemlje je popihal v Ameriko, se vrnil, se oženil

in dobival družino. Sedaj pa je Boštjan star, sivih las in leze počasi v grob. Nehote se spominja svojega očeta in se sebi zdi enak njemu...

Boštjana je postarala žalost in osivela ga je skrb. Da, če bi vedel, da se bo zgodilo tako, bi nikdar ne prišel iz Amerike, ker bi mu bilo marsikaj prihranjeno. Res, lepo je bilo živeti v Minko, to tiho ženo, nalašč ustvarjeno za njegov ponosni dom. Vse je znala prav in temeljito prijeti. Cesar se je lotila ona, ni bilo nikdar zaman. In kako se je lotila! Kakor burja burja slabe strehe. Prav po možko je pljunila v roke, si zavijala rokave in dejala: »Z božjo pomočjo, Boštjan!« In on ve, da jo je sprva neverno gledal, a ko je videl, da zmaga, je poprijel tudi on sam. Zenske so mnogokrat močnejše od moških, da, to se mora na vsak način priznati. Menda je moral Bog žensko obdariti s posebnimi zmognostmi, z nekakšnim vplivom, ki vleče moške za njimi. Zenske so čudovita bitja. Kjer ne opraviš ti, ki si možak in korenjak, bo opravila ženska. Njegova Minka je bila žena na mestu. Bog ji je dal večni mir in pokoj. Dolga, dolga leta mu je bila zvesta tovarišica skozi življenje, skozi napore, in dobro je prenašala skrb. Vrasla sta se drug v drugega, da sama nista vedela kako in kdaj. Nenadoma se je prišel Boštjan nečesa bati. In prav to je prišlo. Žena je morala leči. Težko je dihala in nič ni jedla. Boštjan jo je spraševal, kaj ji je, a odgovarjala je, da bo prešlo. Zdravnika ni pustila poklicati, za gospoda pa je le prosila. Neke noči jo je nenadoma zmanjkalo. Boštjanu se je hotelo v bolesti razpoceti srce. Bog naj ji da večni mir in blaženost. Iskal je tolažbe pri ljudeh, a mu je niso dali. Tako se je zgodilo, so dejali. Ko je potožil sinu Boštjanu, mu je zabrusil: »Kaj pa hočete? Stara je bila in stari morajo umreti.« To ga je še bolj potrolo in mu vzel vsako zaupanje v sina. Matevžu sploh ni ničesar potožil. Bal se je, da bi mu enakihi ne zabrusil.

Doma ni strpel. Hodil je okoli, si je ogledoval polje, smukal žito, ga drobil med zobmi in okušal sladkobo. Včasih je zavil v zidanico, si natočil vina in po vse popoldne presedel ob neizpraznjem kozarcu. Tako si je vsaj malo lajšal samotnost in žalost. Če ga ne razumejo ljudje, in mu nečejo dati tolažbe, ga bo razumela njegova zemlja. In kakor takrat, ko je odhajal v Ameriko, ji je tožil svojo bol, ji šepetal, da jo ljubi, saj mu je skoraj edina ostala izmed stvari, ki jih je v življenju najbolj ljubil in spoštoval.